

Bestuursdienst

Afdeling   Beleid en Programmering
Steller   N Alkema
Onderwerp Evaluatie van de Moesstraat

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 62 42   Bijlage(n) 1

Ons kenmerk OS12.2987596

Datum   **5 APR 2012**   Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

De afgelopen twee jaren zijn we als gemeente een aantal keren geconfronteerd met bewoners die in actie kwamen tegen het huisvesten van bepaalde kwetsbare groepen in hun buurt. Het huisvesten van kwetsbare mensen, om zo weer een volwaardige plek in de samenleving te krijgen, vinden wij belangrijk. Iedereen die om wat voor reden dan ook in de problemen is geraakt, hoeft in Groningen niet op straat te leven. Wij hebben hier voorzieningen voor die eraan bij kunnen dragen dat iemand weer mee kan doen. Het huisvesten van kwetsbare groepen kan tot commotie leiden in de omgeving. Dit is - zoals u weet - gebeurd bij ons voornemen tot het huisvesten van ex-gedetineerde jongvolwassenen in de Moesstraat in Groningen. Tijdens dit proces hebben wij fouten gemaakt. Van deze fouten willen wij leren.

Als gemeente hebben wij in dit soort trajecten verschillende rollen. We maken beleid als het gaat om de huisvesting van kwetsbare groepen, we subsidiëren instellingen die kwetsbare groepen opvangen en we verlenen vergunningen als het om ruimtelijke zaken gaat. Toch betekent dit niet dat wij in alle gevallen op de hoogte zijn van voornemens van instellingen die gaan verhuizen of zich gaan vestigen in de stad. In sommige gevallen subsidiëren we zo'n instelling niet en is er ook geen vergunning nodig. Toch vinden wij onder andere op basis van de evaluatie rondom de Moesstraat dat één partij in dit soort gevallen de regie moet hebben en het meest logische is dat de gemeente dit heeft.

Tijdens een van uw vergaderingen vorig jaar heeft u benadrukt dat in Groningen iedereen kan wonen. De realiteit is echter dat sommige buurtbewoners, als ze horen dat een bepaalde voorziening voor bijvoorbeeld ex-gedetineerde of verslaafde mensen in hun straat wordt gehuisvest, bang zijn voor onveiligheid en overlast. Ook al blijkt dit in de praktijk –uit

onderzoek maar ook vanuit onze eigen ervaring - vaak mee te vallen. Soms ontstaan er juist goede buurrelaties. Wij vinden dat iedereen een plek in onze stad moet hebben en houden. Belangrijk hierbij is voldoende oog te hebben voor de omgeving zodat er draagvlak is voor de komst van de 'nieuwe burens'. Dit soort processen rondom huisvesting moeten daarom heel zorgvuldig worden georganiseerd. Heldere communicatie onder andere over de doelgroep, het aantal mensen dat in een straat komt wonen, de preventieve maatregelen die worden genomen, is van groot belang. Ook moeten we rekening houden met de ervaringen die een bepaalde buurt in het verleden bijvoorbeeld heeft gehad. In het geval van de Moesstraat hebben we onderschat hoeveel impact de drugsoverlast van een aantal jaren geleden in het Noorderplantsoen nog heeft op de omwonenden van de Moesstraat.

Het traject bij de Moesstraat hebben we aangegrepen als een leercasus voor onszelf en de betrokkenen (Lefier, het Leger des Heils en de bewoners). Via deze brief informeren wij u over de uitkomst van het evaluatieonderzoek (zie bijlage 1). Bureau Intraval heeft de evaluatie voor ons uitgevoerd in de periode eind 2011 en in januari 2012. Het evaluatieonderzoek geeft antwoord op vragen als: hoe is het gegaan; wat waren de ervaringen van de betrokken partijen; en hoe kunnen we het in de toekomst beter doen? Het onderzoek is er vooral voor om - zoals met u afgesproken - toekomstig beleid rondom de vestiging van kwetsbare doelgroepen te ontwikkelen.

Uitkomsten evaluatieonderzoek

De respons van omwonenden van de Moesstraat is hoog in vergelijking met andere onderzoeken namelijk zo'n 74 procent. Het merendeel van de bewoners vindt dat kwetsbare groepen in een woonwijk gehuisvest moeten kunnen worden. Daarbij wordt wel onderscheid gemaakt naar type kwetsbare groep. Aan huisvesting voor mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking in een woonwijk worden door geënquêteerde buurtbewoners nauwelijks tot geen bezwaren toegekend. Huisvesting van ex-gedetineerden (jong en volwassen), daders van huiselijk geweld en drugsverslaafden wordt in een woonwijk duidelijk minder op prijs gesteld. Daarbij komt dat hoe groter de voorziening is, hoe minder goed de vestiging ervan in een woonwijk mogelijk wordt geacht. De kritische grens volgens de bewoners die geënquêteerd zijn hiervoor ligt tussen acht en vijftien bewoners.

De evaluatie is er vooral voor bedoeld om handvatten te krijgen voor de toekomst. De hoofdvraag van het onderzoek was dan ook: Hoe kan (het proces rondom) de huisvesting van kwetsbare doelgroepen in de toekomst beter worden aangepakt? De onderzoekers hebben het traject rondom de Moesstraat in vijf periodes opgeknipt. Het betreffen de periode van locatiekeuze (medio 2009 tot en met december 2009), het informeren van de buurt (januari/februari 2010), het overleg door de werkgroep van

omwonenden (april tot en met augustus 2010), de Veiligheids Effect Rapportage (september 2010 tot en met maart 2011) en ten slotte de periode waarin de uiteindelijke beslissing over Moesstraat 8 werd genomen (medio 2011). Deze perioden worden in het rapport beschreven aan de hand van de belangrijkste gebeurtenissen die zich daarbij hebben voorgedaan. Ook komen knelpunten naar voren die ons aanknopingspunten bieden voor toekomstige vergelijkbare trajecten. Hierbij gaat het om de interne afstemming binnen onze gemeentelijke organisatie, de beoordeling van de locatie, de aankondiging naar omwonenden en de voorbereiding van voorlichtingsavonden.

Aanbevelingen uit het onderzoek

Wij gaan deze aanbevelingen komend jaar gebruiken bij het maken van een nieuwe nota huisvesting kwetsbare groepen. Sommige onderdelen vanuit het rapport hebben we al – vooruitlopend op dit evaluatierapport – aangepast in de praktijk. Dit heeft vooral te maken met onze eigen organisatie.

Hieronder lichten we een aantal aanbevelingen uit het onderzoek eruit bijvoorbeeld als het gaat om locatiekeuze. We gaan proberen rondom de locatiekeuze een zorgvuldig traject met alle betrokkenen te bewandelen. Ons uitgangspunt hierbij is dat wij willen dat in een vroeg stadium bewoners op een goede, passende manier geïnformeerd worden. Ook vinden wij het belangrijk om bij de locatiekeuze goed te kijken naar de omgeving, het gebouw en welke doelgroep gehuisvest gaat worden. Ons uitgangspunt hierbij is en blijft dat er voor iedereen een plek in deze stad is.

Uit de evaluatie blijkt ook dat de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen vanaf het begin af aan helder moeten zijn. Eén partij heeft hierbij de regie. De onderzoekers raden aan om een stadsbreed protocol of intentieovereenkomst op te stellen, waarin duidelijk wordt gemaakt wie de betrokken partijen zijn, wat de uitgangspunten, doelgroep en doelstellingen zijn en waar de gezamenlijke verantwoordelijkheden liggen en wie de regie op het totaalproces heeft. Wij zijn van mening dat deze regie bij ons ligt. Dit zullen wij meenemen in de gesprekken die wij hierover het komend jaar gaan voeren.

De komende maanden gaan wij gebruiken om samen met onze maatschappelijke instellingen, corporaties en bewoners te komen tot een korte beleidsnota over het huisvesten kwetsbare groepen. In december willen wij deze nota gereed hebben en met u bespreken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Kleurenkopie

HANDVATTEN OP
BASIS VAN EVALUATIE
MOESSTRAAT 8
GRONINGEN

Huisvesten kwetsbare groepen

B. Bieleman

S. Biesma

A. Kruize

R. Nijkamp

J. Reimer

INTRAVAl
bureau voor onderzoek & advies

HUISVESTEN KWETSBARE GROEPEN

Handvatten op basis van evaluatie Moesstraat 8 Groningen

Februari 2012

INRAVAL
Groningen-Rotterdam

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail info@intraval.nl

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 68
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

Februari 2012

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst:	B. Bieleman, S. Biesma, A. Kruize, R. Nijkamp, J. Reimer
Opmaak:	M. Haaijer
Omslag:	E. Cusiel
Foto's:	T. Bak
Druk:	Copy-Copy Groningen
Oprachtgever:	Gemeente Groningen

ISBN: 978 90 8874 129 6

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	I
1. Inleiding	1
1.1 Vraagstelling	2
1.2 Opzet	2
1.3 Leeswijzer	4
2. Verloop traject	5
2.1 Locatiekeuze	5
2.2 Informeren buurt	6
2.3 Overleggen werkgroep	8
2.4 Veiligheids Effect Rapportage	9
2.5 Beslissing	11
2.6 Knelpunten	11
3. Ervaringen omwonenden	13
3.1 Mening huisvesting kwetsbare groepen	13
3.2 Bekendheid traject Moesstraat 8	16
3.3 Informatievoorziening	17
3.4 Rol betrokkenen	20
3.5 Informatiebehoefte	21
4. Handvatten toekomst	23
4.1 Locatiekeuze en bestemming	23
4.2 Criteria omgeving, gebouw en doelgroep	26
4.3 Overleg buurt	28
4.4 Rollen	29
4.5 Richtlijnen protocol	31
Bijlage 1 Plattegrond Moesstraat en omgeving	33
Bijlage 2 Tien Tips Operatie Achtertuin	35

SAMENVATTING

De gemeente Groningen heeft in het najaar van 2011 onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL opdracht gegeven handvatten op te stellen voor trajecten waarbij huisvesting wordt gezocht voor kwetsbare groepen. De aanleiding voor deze opdracht is het traject rond Moesstraat 8, waarvoor eind 2010 plannen waren om er ex-gedetineerde jongeren te huisvesten. Dit traject is niet naar tevredenheid van de betrokken partijen (gemeente, woningcorporatie Lefier, Leger des Heils en omwonenden) verlopen. Onderzoekers van INTRAVAL hebben gesprekken gevoerd met alle betrokken partijen, een enquête uitgevoerd onder de omwonenden en een dossierstudie uitgevoerd. Aan de hand van de verzamelde informatie zijn richtlijnen voor de toekomst opgesteld.

Dossierstudie

Uit de dossierstudie is onder andere gebleken dat er vijf perioden zijn te onderscheiden in het traject rondom de voorgenomen woonvoorziening aan de Moesstraat 8. Het betreffen de periode van locatiekeuze (medio 2009 tot en met december 2009), het informeren van de buurt (januari/februari 2010), het overleg door de werkgroep van omwonenden (april tot en met augustus 2010), de Veiligheids Effect Rapportage (september 2010 tot en met maart 2011) en ten slotte de periode waarin de uiteindelijke beslissing over Moesstraat 8 werd genomen (medio 2011). Deze perioden worden in het rapport beschreven aan de hand van de belangrijkste gebeurtenissen die zich daarbij hebben voorgedaan. Tevens komen enkele knelpunten naar voren die aanknopingspunten bieden voor toekomstige vergelijkbare trajecten. Dit betreffen onder andere de interne afstemming binnen gemeentelijke diensten, de afstemming tussen gemeentelijke diensten, de beoordeling van de locatie, de aankondiging naar omwonenden en de voorbereiding van voorlichtingsavonden.

Enquête omwonenden

Uit de enquête onder 104 omwonenden (51 direct omwonenden en 53 bewoners uit een tweede ring rond Moesstraat 8) blijkt onder andere dat het overgrote deel van de geënquêteerden op de hoogte is van de gebeurtenissen rondom Moesstraat 8. Het merendeel vindt dat kwetsbare groepen in een woonwijk gehuisvest moeten kunnen worden. Daarbij wordt wel onderscheid gemaakt naar type kwetsbare groep. Aan huisvesting voor mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking in een woonwijk worden door geënquêteerde buurtbewoners nauwelijks tot geen bezwaren toegekend. Huisvesting van ex-gedetineerden (jong en volwassen), daders van huiselijk geweld en drugsverslaafden wordt in een woonwijk duidelijk minder op prijs gesteld. Daarbij komt dat hoe groter de voorziening is, hoe minder goed de vestiging ervan in een woonwijk mogelijk wordt geacht. De kritische grens hiervoor ligt tussen acht en 15 bewoners.

Handvatten toekomst

De opgestelde handvatten voor de toekomst zijn onderverdeeld in: locatiekeuze en bestemming; criteria voor de omgeving, het gebouw en de doelgroep; en het overleg met de buurt. De aandachtspunten/aanbevelingen voor deze onderdelen luiden als volgt.

Locatiekeuze en bestemming

- Eerst locatiekeuzetraject, dan pand aanwijzen.
- Ook in voorfase (ofwel ontwerpfase bestemmingsplan) bewoners informeren.
- Een helder onderscheid aanbrenge(n) tussen 'bijzondere vormen van huisvesting zoals begeleid wonen' en 'maatschappelijke dienstverlening'.

- Altijd woon- en wijkconsulenten binnen woningcorporaties bij huisvestingstrajecten kwetsbare groepen betrekken.
- Communicatie tussen afdelingen RO/EZ verbeteren: bij enig vermoeden huisvesting kwetsbare groepen dit inbrengen in afstemmingsoverleg bijzondere initiatieven.
- Communicatie tussen de afdelingen stadsdeelcoördinatie en beleidsontwikkeling binnen RO/EZ enerzijds en buurtorganisaties anderzijds verhelderen.
- Communicatie tussen de diensten RO/EZ en OCSW verbeteren.

Criteria voor omgeving, gebouw en doelgroep

- Overeenstemming bewerkstelligen over kenmerken van de bebouwde omgeving, de bevolking en voorzieningenniveau, het pand en de doelgroep van een beoogde locatie.
- In de omgeving moeten geen elementen aanwezig zijn die overlastgevend gedrag bevorderen, de locatie moet goed bereikbaar zijn en in de buurt van verschillende soorten (zowel winkels als hulpverlening) voorzieningen gevestigd zijn.
- Het pand zelf moet beschikken over voldoende individuele en gezamenlijke ruimtes voor de bewoners, terwijl er ook voldoende mogelijkheden voor toezichthouders en personeel aanwezig moeten zijn.
- Voordat een traject rond de huisvesting van kwetsbare groepen wordt ingezet, is eerst overeenstemming nodig over de definitie van kwetsbare groepen.
- Groepen die zijn voorgelegd aan omwonenden van de Moesstraat 8 waarbij wordt aangegeven dat zij niet goed passen binnen een woonwijk, zijn voornamelijk jonge en volwassen ex-gedetineerden, daders van huiselijk geweld en drugsverslaafden, ofwel groepen die met justitie in aanraking zijn geweest en/of daar vatbaar voor zijn.

Overleg buurt

- De buurt dient in een zo vroeg mogelijk stadium realistische voorlichting te ontvangen.
- De voorlichting moet zo persoonlijk mogelijk vorm worden gegeven.
- De optie van sluiting van de voorziening (of aanvullende maatregelen) bij ernstige overlast moet onderdeel van het traject zijn.

Verantwoordelijkheden

Ten slotte wordt ingegaan op de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen. Hierbij is het van belang dat één partij de regierol krijgt. Gezien het onderwerp zal deze regisseur vanuit de gemeente moeten komen, ofwel vanuit de dienst OCSW ofwel vanuit de dienst RO/EZ. Tevens wordt aangeraden om een stadsbreed protocol of intentieovereenkomst op te stellen, waarin duidelijk wordt gemaakt wie de betrokken partijen zijn, wat de uitgangspunten, doelgroep en doelstellingen zijn en waar de gezamenlijke verantwoordelijkheden liggen.

1. INLEIDING

Zowel in Groningen als elders in Nederland blijkt het onderwerp huisvesting van kwetsbare groepen tot discussie te leiden. De discussie vindt niet alleen op politiek en bestuurlijk niveau plaats, maar ook in de samenleving. De huisvesting van mensen die (voorheen) overlast veroorzaakt(en) leidt vaak tot maatschappelijke beroering. Daarbij botst het belang om ook voor deze mensen huisvesting te vinden steeds meer met de verwachtingen van buurtbewoners over de gevolgen van deze huisvesting. De keuze van een locatie en het traject dat daarop volgt verloopt momenteel vaak moeizaam, terwijl er veel tijd en energie in wordt gestoken. De omvangrijke inzet leidt echter niet altijd tot het gewenste resultaat, te weten: het vinden van een huisvesting voor kwetsbare doelgroepen. Een voorbeeld hiervan is het traject rondom de voorgenomen vestiging van een woonvoorziening voor jongvolwassen ex-gedetineerden aan de Moesstraat 8 in Groningen. De dienst OCSW heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL opdracht gegeven het traject rond Moesstraat 8 nader te bekijken en hieruit aanbevelingen voor dergelijke trajecten in de toekomst te achterhalen.

Moesstraat

Tot de zomer van 2011 bestond het voornemen om een gefaseerd woontrainingsprogramma voor justitiabele jongvolwassenen in de leeftijd van 17 tot 27 jaar, onder de naam Vast & Verder, in het pand aan de Moesstraat 8 te realiseren.¹ Eind 2009 heeft woningcorporatie Lefier de gemeente Groningen gevraagd om een ontheffing voor het verlenen van een functiewijziging van het pand aan de Moesstraat, zodat het pand bestemd kon zijn voor een begeleid wonen project (met 24-uurs begeleiding) voor zo'n 30 jongvolwassen ex-gedetineerden.²

De mogelijke komst van een dergelijke voorziening aan de Moesstraat 8 in Groningen heeft voor veel commotie gezorgd in de buurt. Gedurende meer dan een jaar is overleg geweest met buurtbewoners over mogelijke plaatsing van de jongeren in de Moesstraat. Hierbij zijn diverse buurtbijeenkomsten gehouden, is een werkgroep van bewoners in het leven geroepen en is op verzoek van de bewoners een Veiligheidseffectrapportage (VER) uitgevoerd (Van den Handel 2011). De uitkomsten van de overleggen met de buurt, de investeringsnoodzaak (uitkomsten VER) en de mogelijkheid tot verlenging van de vergunning aan de oude locatie (het Damsterdiep) hebben uiteindelijk geleid tot een heroverweging van de locatie. Eind juni 2011 is besloten af te zien van plaatsing van deze ex-gedetineerde jongeren aan de Moesstraat 8. Bij de heroverweging speelt naast investeringen in pand en omgeving ook mee dat er onvoldoende draagvlak in de buurt is voor vestiging in de Moesstraat.

Evaluatie

Het traject bij de Moesstraat kan dienen als een leercasus voor de gemeente Groningen. De gemeente Groningen wil antwoord op vragen als: hoe is het gegaan; wat waren de ervaringen van de betrokken partijen; en hoe kan het in de toekomst beter worden aangepakt? Het onderzoek dient vooral ook handvatten te bieden voor toekomstig beleid rondom de vestiging van kwetsbare doelgroepen in de gemeente.

---

¹ Het woontrainingsprogramma is ontwikkeld door de reclassering van het Leger des Heils.

² Het betrof een ontheffing voor het verlenen van een functiewijziging, waarbij de functie zou wijzigen van 'Wonen' naar 'Maatschappelijk'.

1.1 Vraagstelling

De hoofdvraag van de evaluatie luidt als volgt:

Hoe kan (het proces rondom) de huisvesting van kwetsbare doelgroepen in de toekomst beter worden aangepakt?

De bijbehorende onderzoeksvragen zijn:

1. Hoe is het traject verlopen van de voorgenomen vestiging van een woonvoorziening voor jongvolwassen ex-gedetineerden in het pand aan de Moesstraat 8?
2. Welke rol c.q. verantwoordelijkheden hadden de gemeente en andere betrokken partijen op enkele cruciale momenten in het traject en hoe hebben zij deze ingevuld?
3. Wat zijn de ervaringen van de betrokken partijen over het traject van de voorgenomen vestiging van de woonvoorziening?

1.2 Opzet

Om de vragen te kunnen beantwoorden heeft een drietal activiteiten plaatsgevonden: een documentenstudie; interviews met betrokkenen; en een enquête onder omwonenden.

Documentenstudie

Allereerst zijn relevante en beschikbare documenten over het traject omtrent de voorgenomen woonvoorziening aan de Moesstraat verzameld en bestudeerd. Het overgrote deel van de documenten over het traject aan de Moesstraat was reeds door de gemeente gearchiveerd. Deze documenten zijn aangevuld met stukken uit het dossier dat is aangelegd door een werkgroep van omwonenden die tijdens het traject als gesprekspartner heeft opgetreden. Aan de hand van deze documenten is een overzicht verkregen van de rol van de gemeente en de andere betrokken partijen op enkele cruciale momenten in het traject.

Interviews betrokkenen

Vervolgens zijn gesprekken gevoerd met medewerkers van organisaties die betrokken waren bij het traject aan de Moesstraat. Het betreft gesprekken met medewerkers en vertegenwoordigers van de direct betrokken organisaties woningcorporatie Lefier, Leger des Heils, gemeente (medewerkers en oud-medewerkers zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau) en bewoners. In de gesprekken is ingegaan op de rol die zij hadden en hoe zij deze hebben ingevuld. Tevens zijn de ervaringen van de betrokken partijen aan bod gekomen. Verder is bijzondere aandacht besteed aan de vraag hoe het beter had gekund in dit traject, maar ook bij soortgelijke trajecten in de toekomst. Daarnaast is gesproken met medewerkers van lokale organisaties die niet bij het traject aan de Moesstraat waren betrokken, maar wel te maken hebben (gehad) met soortgelijke trajecten. Het gaat hierbij om stichting Huis, Exodus, Lentis en de VNN. In totaal is met 17 personen een gesprek gevoerd.

Enquête omwonenden

Tevens zijn de ervaringen van de omwonenden van Moesstraat 8 met het traject via een enquête in kaart gebracht. Hierbij is hen eveneens gevraagd naar hun mening over het huisvesten van kwetsbare groepen in de woonomgeving en de wijze waarop dergelijke trajecten volgens hen zouden moeten worden uitgevoerd. Tevens is aandacht besteed aan de handelingen van de gemeente en andere betrokken partijen op enkele cruciale momenten.

Hierbij is ingegaan op wat goed ging en wat beter had gekund. Ten slotte zijn enkele vragen gesteld over de wijze waarop de vestiging van kwetsbare doelgroepen in de toekomst het beste kan worden aangepakt.

Voor het benaderen van de omwonenden is een tweedeling gehanteerd. In de directe omgeving van Moesstraat 8 zijn alle 196 adressen benaderd met het verzoek om deel te nemen aan de enquête. Daarnaast is in overleg met de opdrachtgever en de klankbordgroep een steekproef getrokken uit het overige deel van de omgeving dat wat verder afligt van Moesstraat 8, oftewel de tweede cirkel.³ In de tweede cirkel zijn 149 huishoudens benaderd voor deelname aan de enquête. In bijlage 1 is een plattegrond opgenomen waarop de geënquêteerde gebieden staan aangegeven.

De omwonenden zijn telefonisch geënquêteerd. De bewoners in de directe omgeving en in de tweede cirkel hebben een brief van de gemeente ontvangen waarin zij worden gevraagd mee te werken aan het onderzoek. Bewoners waarvan een telefoonnummer beschikbaar is zijn telefonisch en zo mogelijk direct geënquêteerd. Bij bewoners waarvan geen telefoonnummer beschikbaar is, is langsgedaan om medewerking aan het onderzoek te vragen en vervolgens hun telefoonnummer op te vragen.⁴ Deze bewoners zijn gebeld op een voor hen geschikt moment. Door telefonische enquêtes kunnen de gewenste respondenten worden ondervraagd en kunnen vragen worden toegelicht en kan bij onduidelijkheden worden doorgevraagd. Met behulp van deze methode wordt de beste respons verkregen, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin.⁵

Respons

In totaal is een respons nagestreefd van ongeveer 100 ingevulde enquêtes: 50 respondenten uit de directe omgeving en 50 respondenten uit de tweede cirkel. In tabel 1.1 is te zien dat de respons onder de direct omwonenden 73% bedraagt: 51 van de 70 huishoudens waarmee contact is geweest heeft meegewerkt aan het onderzoek. In de tweede cirkel is dit 74%. Hier is bij 53 van de 72 huishoudens waarmee contact is geweest een vragenlijst afgenomen. Dit is vergeleken met andere onderzoeken hoog te noemen.

Van de 196 huishoudens in de directe omgeving van de Moesstraat en de 149 huishoudens in de tweede cirkel die een brief van de gemeente hebben ontvangen over de enquête is met respectievelijk 102 en 56 ondanks meerdere belpogingen en ter plekke langsgaan geen contact tot stand gekomen. Daarnaast is er bij respectievelijk 24 en 21 adressen sprake van technische non-respons. Dit betekent dat de betreffende bewoners korter dan twee jaar in (de omgeving van) de Moesstraat wonen, het huis leeg staat of door een verstandelijke beperking het niet mogelijk bleek de vragenlijst af te nemen.

De non-respons bedraagt 19 in beide gebieden: 27% in de directe omgeving en 26% in de tweede cirkel. Dit betreffen personen die geen tijd of zin hadden om deel te nemen aan het

---

³ Om het onderzoek te faciliteren is een klankbordgroep geformeerd door de opdrachtgever. In de klankbordgroep hebben vertegenwoordigers zitting van de buurt, woningcorporatie Lefier, het Leger des Heils en de dienst OCSW.

⁴ Een probleem van telefonische enquêtes is de snel afnemende beschikbaarheid van bekende telefoonnummers, omdat steeds meer mensen gebruik maken van een mobiele telefoon of een geheim of niet openbaar nummer hebben. Door langs de deuren te gaan om telefoonnummers te werven wordt dit probleem ondervangen.

⁵ Een internetenquête of een schriftelijke vragenlijst is in dit geval een minder geschikte methode. Er is dan bijvoorbeeld geen interactie van de enquêteur mogelijk en geen directe controle van de beantwoording op de vragen

onderzoek, hebben aangegeven geen mening over het onderwerp te hebben, zich er niet mee te willen bemoeien of het afnemen van de enquête te lang vonden duren.

Tabel 1 Responsoverzicht direct omwonenden en tweede cirkel

	Direct omwonenden		Tweede cirkel		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Technische non-respons/niet bereikt	126	64	77	52	203	59
Bereikt	70	36	72	48	142	41
<i>Non-respons</i>	19	29	19	26	38	27
<i>Respons</i>	51	71	53	74	104	73
Totaal	196	100	149	100	345	100

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt het verloop van het traject beschreven aan de hand van de verzamelde documenten en de gesprekken met de sleutelinformanten. In hoofdstuk 3 staan de geënquêteerde omwonenden centraal. In dit hoofdstuk worden de resultaten van de enquête besproken. Hoofdstuk 4 ten slotte geeft de handvatten voor de toekomst weer. Daarbij wordt, op basis van alle verzamelde informatie, aangegeven hoe trajecten voor de huisvesting van kwetsbare groepen in een woonwijk het beste kunnen worden vormgegeven.

2. VERLOOP TRAJECT

In dit hoofdstuk wordt een historisch overzicht gegeven van het traject omtrent de voorgenomen woonvoorziening aan de Moesstraat 8. Allereerst wordt chronologisch beschreven wat er is gebeurd. Vervolgens worden enkele knelpunten besproken.

Het traject rondom de voorgenomen woonvoorziening aan de Moesstraat 8 kan grofweg worden opgedeeld in de volgende vijf perioden: 1. de locatiekeuze; 2. het informeren van de buurt; 3. de overleggen van de werkgroep; 4. de Veiligheids Effect Rapportage; en 5. de beslissing.

—	Periode 1: medio 2009 t/m december 2009:	locatiekeuze
—	Periode 2: januari/februari 2010:	informeren buurt
—	Periode 3: april - augustus 2010:	overleggen werkgroep Moesstraat 8
—	Periode 4: september 2010 - maart 2011:	Veiligheids Effect Rapportage
—	Periode 5: medio 2011:	beslissing

Per periode worden hieronder de verschillende gebeurtenissen in het traject beschreven. Hierbij is gebruikt gemaakt van alle relevante documenten uit het dossier van de gemeente, het dossier van de werkgroep van omwonenden en interviews met vertegenwoordigers van de betrokken organisaties, waaronder de werkgroep.

2.1 Locatiekeuze

In de periode tot en met december 2009 wordt een keuze gemaakt voor de locatie van de woonvoorziening Vast & Verder. Hieronder wordt aan de hand van enkele cruciale momenten toegelicht wat er in deze periode is gebeurd.

—	Medio 2009:	pand Moesstraat 8 komt leeg te staan
—	14 september 2009:	verzoek Lefier functiewijziging pand Moesstraat 8
—	30 september 2009:	advies RO/EZ: functiewijziging akkoord
—	November 2009:	zienswijzen omwonenden Moesstraat 8
—	11 december 2009:	advies RO/EZ: zienswijze niet overnemen
—	29 december 2009:	functiewijziging akkoord. Vergunning wordt verleend

Aan de Moesstraat 8 bezit wooncorporatie Lefier een pand dat begin 2009 wordt bewoond door dove en slechthorende jongeren van stichting Noorderbrug.¹ Medio 2009 verhuizen

¹ De Noorderbrug is er voor mensen met een handicap of chronische ziekte en is specialist op het gebied van hersenletsel en mensen met een auditieve handicap (doof of slechthorend).

deze bewoners en komt het pand leeg te staan. In deze periode neemt Lefier contact op met het Leger des Heils om te polsen of er belangstelling bestaat in het huren van het pand aan de Moesstraat 8. Bij het Leger des Heils is er interesse om in dit pand Vast & Verder, een woontrainingsprogramma voor jongvolwassen ex-gedetineerden, onder te brengen. Deze voorziening is op dat moment gevestigd aan een pand aan het Damsterdiep. Wegens het aflopen van de tijdelijke vergunning van vijf jaar en ruimtegebrek wordt gezocht naar een andere locatie voor de afdeling Vast & Verder. Het pand aan de Moesstraat 8 wordt door het Leger des Heils en Lefier hiervoor geschikt geacht.

Om de voorziening aan de Moesstraat 8 te realiseren wordt, mede door de ervaringen met het ontbreken van een maatschappelijke bestemming bij een pand aan de H.W. Mesdagstraat, de procedure voor wijziging van het bestemmingsplan gestart. Op 14 september 2009 vraagt wooncorporatie Lefier aan de dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken (RO/EZ) van de gemeente Groningen om een ontheffing voor het verlenen van een functiewijziging van het pand aan de Moesstraat. Het pand dient de bestemming maatschappelijk te krijgen, zodat het pand bestemd kan zijn voor het begeleid wonen project Vast & Verder. Op 30 september 2009 adviseert de dienst RO/EZ om akkoord te gaan met deze aanvraag. Het advies is tot stand gekomen nadat intern de hiervoor gangbare procedures zijn gevolgd. Er heeft overleg plaatsgevonden met verschillende backoffices binnen RO/EZ. De aanvraag is echter niet besproken met de afdeling stadsdeelcoördinatie van RO/EZ, terwijl er ook geen overleg heeft plaatsgevonden met de dienst Onderwijs Cultuur Sport en Welzijn (OCSW).

Het ontwerpbesluit voor het wijzigen van de functie naar begeleid wonen wordt ter inzage gelegd. Op basis van deze ter inzagelegging zijn op het ontwerpbesluit in november 2009 zienswijzen ingebracht door meerdere omwonenden van de Moesstraat 8. In de zienswijzen wordt onder meer gesteld dat er een toename van overlast valt te verwachten, terwijl het evenwicht van de verschillende groepen bewoners in de omgeving zal worden verstoord waardoor de leefbaarheid zal afnemen. Tevens wordt verondersteld dat er een aanzuigende werking zal uitgaan van de functiewijziging voor andere jongeren die overlast veroorzaken.

Op 11 december 2009 geeft de dienst RO/EZ een advies aan het College van Burgemeester en Wethouders (College van B&W) inzake de ingediende zienswijzen, waarin zij onder meer stelt dat de gewenste functiewijziging volgens de dienst RO/EZ niet zal zorgen voor een vermindering van de leefbaarheid in deze omgeving. De gemeente stelt vervolgens op 29 december 2009 vast dat de belangen van de indieners van de zienswijzen niet opwegen tegen het belang dat gediend is met het belang van de aanvrager van de vergunning en besluit daarom de aanvraag van de functiewijziging te verlenen met ontheffing.

2.2 Informeren buurt

In januari en februari van 2010 wordt de buurt ingelicht over de voorgenomen plannen omtrent de woonvoorziening aan de Moesstraat 8.

—	26 januari 2010:	eerste informatiebijeenkomst buurtbewoners
—	3 februari 2010:	tweede informatiebijeenkomst buurtbewoners
—	12 februari 2010:	ontheffing van bestemmingsplan wordt ingetrokken
—	22 februari 2010:	brief aan omwonenden met stand van zaken

Op 21 januari 2010 wordt door het Leger des Heils, mede namens Lefier en de gemeente, een brief gestuurd aan de omwonenden van het pand aan de Moesstraat 8 waarin deze worden uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst op dinsdag 26 januari. Een week hiervoor is er contact geweest tussen een vertegenwoordiger van de buurtvereniging Noorderplantsoen en vertegenwoordigers van Lefier, het Leger des Heils en de dienst OCSW. In dit overleg zijn, onder embargo, de plannen voor de woonvoorziening aan de Moesstraat 8 doorgenomen en is besproken hoe dit kan worden gecommuniceerd met de buurt. De buurtvereniging was echter vlak daarvoor uiteengevallen en moest weer opnieuw worden samengesteld. De vraag is dan ook of de gesproken contactpersoon nog wel de buurt vertegenwoordigde.

Tijdens de informatiebijeenkomst op 26 januari worden de aanwezige buurtbewoners (enkele tientallen) geïnformeerd over de plannen omtrent de woonvoorziening aan de Moesstraat 8 door vertegenwoordigers van het Leger des Heils, Lefier en de dienst OCSW van de gemeente. Verder zijn ook de buurtagent en een medewerker van meldpunt Overlast en Zorg aanwezig, terwijl de vergadering wordt geleid door een onafhankelijke voorzitter. Op deze avond zijn er geen medewerkers aanwezig van de dienst RO/EZ van de gemeente. Mede hierdoor ontstaat verwarring over de procedures rond de bestemmingswijziging. Zo wordt door de vertegenwoordiger van de dienst OCSW toegelicht dat op 11 december 2009 alle zienswijzen zijn weerlegd, waardoor de termijn van zes weken om bezwaar aan te kunnen tekenen inmiddels is verlopen. Door een van de aanwezigen wordt echter opgemerkt dat de zienswijzen op 29 december 2009 zijn weerlegd, waardoor tot 9 februari 2010 bezwaar kan worden ingediend door de omwonenden die een zienswijze hebben ingediend. Er bestaat bij de aanwezigen behoefte aan uitleg over de procedures omtrent de bezwaaraantekening, hetgeen die avond onvoldoende kan worden gegeven. Tijdens deze bijeenkomst wordt eveneens een beschrijving gegeven van de doelgroep, de mate van begeleiding van de doelgroep en de maatregelen die worden getroffen om overlast van de doelgroep te voorkomen. Volgens het Leger des Heils gaat het om een groep van 30 ex-gedetineerden tussen de 18 en 50 jaar oud, die 24 uur per dag worden begeleid. Na deze uitleg bestaat er bij de aanwezige omwonenden geen vertrouwen dat de overlast binnen de perken zal blijven. Omwonenden hebben het idee dat met name het Leger des Heils, maar ook Lefier en de gemeente zich onvoldoende kunnen verplaatsen in de gevoelens van de buurt. Dit gevoel is versterkt door de afwezigheid van een vertegenwoordiger van RO/EZ en de te beperkte voorbereiding door de wel aanwezige vertegenwoordigers van de betrokken partijen.

Rond deze periode verschijnen er diverse berichten in de lokale media, waaronder het Dagblad van het Noorden, over de plannen rondom de Moesstraat 8. Op 1 februari 2010 wordt door Lefier, mede namens het Leger des Heils en de gemeente, een brief gestuurd naar de omwonenden van het pand aan de Moesstraat 8 waarin deze worden uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst op 3 februari 2010 in een nabijgelegen theater. Hierbij zijn ongeveer 100 belangstellenden aanwezig. Tijdens deze avond wordt door het Leger des Heils toegelicht dat de doelgroep bestaat uit jongvolwassen ex-gedetineerden tussen de 17 en 27 jaar, waarbij een enkeling ouder is. Namens de gemeente, wooncorporatie Lefier en het Leger des Heils vermeldt de wethouder die verantwoordelijk is voor welzijn en zorg in de gemeente Groningen dat de procedure opnieuw wordt gestart. Hierbij wordt benadrukt dat de kans bestaat dat het project niet doorgaat, maar dat het evengoed zo kan zijn dat de procedure tot dezelfde uitslag leidt, namelijk toekenning van de bestemmingswijziging en de mogelijkheid voor het Leger des Heils om Vast & Verder aan de Moesstraat 8 te vestigen.

Ondanks de toezegging dat de procedure opnieuw wordt gestart, dienen enkele omwonenden enkele dagen hierna voor de zekerheid een beroepschrift in tegen het besluit van het ontheffen van de bepalingen van het bestemmingsplan voor het wijzigen van de functie naar begeleid wonen. Op 22 februari 2010 wordt door Lefier, mede namens de gemeente en het Leger des Heils, een brief gestuurd naar de omwonenden over de stand van zaken rondom het traject aan de Moesstraat 8. Hierin wordt vermeld dat Lefier op 8 februari 2010 heeft aangegeven geen gebruik te willen maken van de verleende ontheffing, waarop de gemeente de ontheffing heeft ingetrokken. Lefier heeft dit overigens kenbaar gemaakt aan RO/EZ nadat de advocaat van de omwonenden op 7 februari contact heeft gezocht met Lefier en RO/EZ. Zonder deze intrekking hadden de omwonenden namelijk een voorlopige voorziening moeten laten treffen via een rechtszitting. Om dit aan te vragen hadden zij op dat moment nog één dag de tijd. De procedure rondom de ontheffing op het bestemmingsplan wordt vervolgens opnieuw gestart, hetgeen betekent dat Lefier, het Legers des Heils en de gemeente in gesprek zullen gaan met de buurtbewoners alvorens verdere formele stappen te zetten. Rond deze periode wordt overigens ook de gemeenteraad geïnformeerd over de gang van zaken rondom het traject aan de Moesstraat 8, inclusief het communicatietraject hierbij.

2.3 Overleggen werkgroep

Tussen maart en oktober 2010 vinden er verschillende overleggen plaats van de werkgroep Moesstraat. Deze werkgroep wordt gevormd door vertegenwoordigers van de gemeente, Lefier, het Leger des Heils en een bewonerswerkgroep.

Maart 2010:	vormen van een werkgroep van buurtbewoners
6 april 2010:	eerste overleg gemeente, Lefier, Leger des Heils en de bewonerswerkgroep
April – oktober 2010:	de vier betrokken partijen voeren overleg over de Moesstraat 8
5 oktober 2010:	de bewonerswerkgroep stapt uit het gezamenlijk overleg

Na de informatiebijeenkomst van 3 februari 2010 wordt de procedure voor een eventuele vestiging van Vast & Verder aan de Moesstraat opnieuw ingezet, waarbij deze keer de buurt (meer) wordt betrokken. De buurtvereniging Noorderplantsoen stelt hiervoor een werkgroep samen die de vertegenwoordiging van de buurt op zich wil nemen. Deze werkgroep moet (eind)verslag en advies uitbrengen aan het bestuur van de buurtvereniging. De buurtvereniging zelf is het besluitvormend orgaan voor de buurt.

Op 6 april 2010 vindt het eerste overleg van de werkgroep Moesstraat 8 plaats. De gemeente wordt vertegenwoordigd door de wethouder die verantwoordelijk is voor welzijn en zorg en medewerkers van de diensten OCSW en RO/EZ. Daarnaast zijn vertegenwoordigers aanwezig van het Leger des Heils en Lefier en is de recent gevormde bewonerswerkgroep aanwezig. De wethouder geeft aan nog altijd veel vertrouwen in het project te hebben, maar voegt daaraan toe dat zij naar aanleiding van de informatieverzameling en besprekingen kan worden overtuigd van een ander standpunt. Tijdens dit overleg wordt een inventarisatie gemaakt van de te bespreken onderwerpen voor de komende periode, waarbij tevens een tijdspad wordt voorgesteld. De wethouder benoemt dat het uitgangspunt van de procedure is dat de gemeente duidelijkheid wil voor alle partijen over eventuele vestiging voor de zomervakantie van 2010 (rond 12 juli) en geeft

daarbij aan begin mei een nieuwe procedure voor ontheffing te willen starten (door Lefier). Tijdens dit eerste overleg wordt de te volgen koers vastgesteld.

De overleggen worden (tweewekelijks) vervolgd onder voorzitterschap van de dienst OCSW. Kernpunten tijdens de overleggen zijn de totstandkoming van een projectplan en de realisatie van een risicoanalyse vooraf, een Veiligheidseffectrapportage. Alle vier betrokken partijen stemmen in met een risicoanalyse voorafgaand aan een eventuele vestiging. Dit betekent dat in het uiteindelijk projectplan, dat gereed is in juni, het tijdspad is aangepast waarbij de procedure voor ontheffing waarschijnlijk rond het najaar van 2010 kan worden ingezet. Tijdens de overleggen groeit het gevoel van de bewonerswerkgroep dat de betrokken partijen tegengestelde doelstellingen hebben, in eerste instantie voornamelijk de bewonerswerkgroep versus Lefier en het Leger des Heils maar uiteindelijk ook versus de gemeente. Dit is de reden dat de bewonerswerkgroep op 5 oktober 2010 laat weten dat zij verder overleg met gemeente, Lefier en het Leger des Heils niet zinvol vindt en stapt daarom uit het overleg. Ze hebben het gevoel niet gehoord te worden. De leden van de werkgroep geven aan dat hen gevraagd is tegenargumenten aan te dragen tegen de komst van Vast & Verder, maar dat er vervolgens niet is ingegaan op deze argumenten door de gemeente, Lefier en het Leger des Heils, hetgeen leidde tot een groot gevoel van onmacht. De bewonerswerkgroep is het traject wel actief blijven volgen, waarbij ook onderling overleg plaats heeft gevonden.

2.4 Veiligheids Effect Rapportage

Tussen september 2010 en maart 2011 wordt onder meer een Veiligheids Effect Rapportage uitgevoerd.

8 september 2010:	informatiebijeenkomst voor buurtbewoners over Veiligheids Effect Rapportage
18 oktober 2010:	de bewonerswerkgroep organiseert een vervolgbijeenkomst voor buurtbewoners
November 2010:	de D66-fractie stelt vragen aan het college van B en W over burgerparticipatie
2 december 2010:	informatieve bijeenkomst bewonerswerkgroep en raadsleden politieke partijen
12 januari 2011:	gesprek bewonerswerkgroep met Lefier
8 februari 2011:	publicatie Veiligheids Effect Rapportage

In juli 2010 informeert de wethouder de omwonenden van de Moesstraat 8 per brief over de stand van zaken omtrent de vestiging van Vast & Verder aan de Moesstraat. In deze brief wordt uitgelegd dat diverse overleggen hebben plaatsgevonden met de gemeente, Lefier, het Leger des Heils en de werkgroep van buurtbewoners. Deze overleggen hebben geresulteerd in een projectplan waarvan een Veiligheids Effect Rapportage (VER) een onderdeel is. Ook worden de buurtbewoners uitgenodigd voor een volgende informatiebijeenkomst op 8 september waarbij meer uitleg gegeven wordt over de VER. De bewonerswerkgroep laat onder meer raamposters verspreiden om buurtbewoners op te roepen naar deze bijeenkomst te komen. Bij de bijeenkomst zijn vertegenwoordigers van de dienst OCSW, Lefier, het Leger des Heils, de bewonerswerkgroep en de DSP-groep (onderzoeksbureau) aanwezig. De medewerker van het onderzoeksbureau geeft een voorlichting over de VER en aansluitend krijgen de aanwezigen de gelegenheid om vragen te stellen. Hierbij wordt duidelijk dat veel van de aanwezige buurtbewoners kritisch en ongerust blijven over de komst van de woonvoorziening van Vast & Verder.

Hoewel de bewonerswerkgroep vanaf oktober 2010 het overleg met de gemeente, Lefier en het Leger des Heils heeft verlaten blijft zij actief betrokken bij het traject omtrent de voorgenomen woonvoorziening aan de Moesstraat 8. Zo doet zij een oproep aan ongeruste buurtbewoners om zelf in actie te komen door een brief te schrijven, te mailen of het spreekuur van het College van B&W te bezoeken. Al dan niet naar aanleiding van deze oproep zijn er enkele buurtbewoners die gedurende het traject vragen stellen aan de gemeente en het Leger des Heils. Dit mondt bij één bewoner uit in een klachtenprocedure vanwege het overschrijden van de reactietermijn en het gevoel dat argumenten niet serieus worden genomen.

Op 18 oktober 2010 organiseert de bewonerswerkgroep zelfstandig een informatie-bijeenkomst voor de buurt. De kernvraag van deze bijeenkomst is wat de stappen van de bewonerswerkgroep in de toekomst dienen te zijn. Aanwezige buurtbewoners dragen in de bijeenkomst suggesties aan voor een te volgen strategie. Eén van de suggesties is het inschakelen van de politiek. Dit resulteert in een informatieve bijeenkomst op 2 december 2010 waarin de bewonerswerkgroep raadsleden van verschillende politieke partijen informeert over de situatie. Lokale media besteden in het najaar van 2010 de nodige aandacht aan het traject aan de Moesstraat 8. Met name het Dagblad van het Noorden publiceert verschillende artikelen over de Moesstraat.

In de tussentijd heeft het onderzoeksbureau dat de opdracht kreeg om de VER uit te voeren hiervan een rapportage gemaakt. Een concept van dit rapport wordt op 1 februari 2011 met de gemeente, Lefier en het Leger des Heils besproken. Het definitieve rapport is gedateerd op 8 februari 2011. In het rapport zijn de sterke en risicovolle ruimtelijke aspecten van de Moesstraat en omgeving weergegeven. Het betreffen aspecten waardoor eventuele overlast mee kan vallen (bijvoorbeeld de relatief drukke en doorgaande weg waardoor bewoners van Moesstraat 8 in anonimiteit kunnen opgaan), maar ook risicovolle aspecten (bijvoorbeeld een onoverzichtelijk voetpad en terugliggende entrees). Ook niet-ruimtelijke aspecten komen aan de orde, zoals de bezorgdheid over de verhouding tussen het (grote) aantal cliënten en de (beperkte) begeleidingscapaciteit. De onderzoekers geven in het rapport aan dat zij zich niet uitspreken over de wenselijkheid van de vestiging van Vast & Verder in de Moesstraat. Het doel van de VER is te komen tot een maatregelenplan dat een zo gunstig mogelijk klimaat schept voor een goede inbedding van de voorziening in de buurt. De VER wordt dan ook, achteraf, niet als een geschikt instrument gezien door de betrokkenen (zowel de buurtbewoners als de overige betrokkenen) om te kunnen beoordelen of Vast & Verder wel of niet aan de Moesstraat 8 kan worden gevestigd.

De bewonerswerkgroep heeft een aantal vragen over de voorziening die niet worden beantwoord door de VER, waarop deze vragen worden gesteld aan de gemeente, Lefier en het Leger des Heils. De antwoorden worden op 30 november 2010 per brief gegeven via de dienst OCSW. Volgens de werkgroep van buurtbewoners zijn deze antwoorden niet acceptabel. Hierdoor ontstaat bij de werkgroep een toenemend wantrouwen in de betrokken partijen. De bewonerswerkgroep stuurt daarom op 13 december 2010 een brief aan de wethouder. Deze wordt 17 februari 2011 beantwoord door het College van B&W, waarbij ook wordt vermeld dat het college de VER graag met de werkgroep wil bespreken. Op 12 januari 2011 heeft de bewonerswerkgroep een gesprek met Lefier. Doel van de werkgroep is om de standpunten opnieuw te benoemen en de stand van zaken toe te lichten. Door beide partijen wordt de wens uitgesproken om na de publicatie van de VER opnieuw in gesprek te gaan.

De D66-fractie heeft ondertussen vragen gesteld aan het College van B&W over burgerparticipatie naar aanleiding van het traject aan de Moesstraat 8. Ook biedt zij in mei

2011 een checklist burgerparticipatie aan het College van B&W aan. Deze lijst met 24 aandachtspunten richt zich op duidelijke en open communicatie naar de burgers, waardoor voorafgaande, tijdens en na projecten kritisch kan worden meegekeken met de gemeente. Het traject aan de Moesstraat 8 is mede aanleiding geweest voor D66 om dit document op te stellen.

2.5 Beslissing

Medio 2011 wordt besloten de huisvesting van Vast & Verder aan het Damsterdiep voorlopig te continueren en af te zien van vestiging aan de Moesstraat.

21 maart 2011:	overleg gemeente, Lefier, Leger des Heils en bewonerswerkgroep; voorstel groeimodel
6 april 2011:	bewonerswerkgroep geeft aan niets te zien in groeimodel
17 mei 2011:	besluit af te zien van vestiging aan de Moesstraat
Juni 2011:	gemeenteraad en pers worden geïnformeerd over het besluit

Op 21 maart 2011 vindt er een overleg plaats tussen de gemeente, Lefier, het Leger des Heils waarbij de werkgroep van buurtbewoners ook weer aanwezig is. Aanleiding is de Veiligheids Effect Rapportage die is verschenen. Tijdens het overleg wordt eveneens teruggekeken op het communicatieproces. De wethouder geeft aan dat in eerste instantie veel fout is gegaan bij de keuze voor de locatie en de communicatie met de buurt. Met het oog op de toekomst stelt Lefier voor om een groeimodel voor Moesstraat 8 te onderzoeken en zo mogelijk in te voeren. Dit betekent dat wordt gestart met een kleine groep cliënten die langzaam zou kunnen worden uitgebreid. Het proces zou kunnen worden gemonitord door een kerngroep van verschillende belanghebbenden. Mocht het tussentijds niet haalbaar blijken, dan wordt het project gestopt.

In het vervolgoverleg op 6 april 2011 geeft de buurt aan niets te zien in een groeimodel. De buurt kan dit grote aantal cliënten volgens haar niet aan. De buurt geeft aan dat 30 bewoners van deze doelgroep te veel is. Met een aantal van acht kan zij wel akkoord gaan. Bovendien heeft de bewonerswerkgroep onvoldoende vertrouwen in het Leger des Heils. Het overleg mondt niet uit in een oplossing. De partijen gaan intern in beraad over het vervolg.

Vervolgens blijkt dat er juridische mogelijkheden zijn voor het handhaven van de vergunning van het pand aan het Damsterdiep. Op 17 mei 2011 besluit het College van B&W de huisvesting van Vast & Verder aan het Damsterdiep voorlopig te continueren en af te zien van vestiging aan de Moesstraat 8. Reden hiervoor is een optelsom van argumenten: de juridische mogelijkheid om de woonvoorziening aan het Damsterdiep te handhaven; onvoldoende draagkracht in de buurt; en substantiële investeringen die volgens de VER in het pand aan en de omgeving van de Moesstraat gedaan moeten worden. De gemeenteraad en de bewonerswerkgroep worden in juni geïnformeerd over het besluit.

2.6 Knelpunten

Uit de dossierstudie en de gesprekken met betrokkenen over het verloop van het traject komt een aantal knelpunten naar voren. Ze worden hieronder puntsgewijs weergegeven.

- De beoordeling van de aanvraag voor de bestemmingswijziging is procedureel weliswaar correct verlopen, maar het was beter geweest wanneer er een waarschuwing naar het afstemmingsoverleg bijzondere initiatieven binnen RO/EZ en naar de dienst OSCW had plaatsgevonden.
- De beoogde locatie is niet goed genoeg beoordeeld op geschiktheid voor de specifieke doelgroep van Vast & Verder door de gemeente, Lefier en het Leger des Heils.
- De buurtbewoners zijn op de hoogte gekomen van de plannen door een aankondiging van de bestemmingswijziging in de Gezinsbode. Dit had beter eerder en via een brief van de gemeente, Lefier en/of het Leger des Heils kunnen plaatsvinden.
- De voorbereidingen voor de voorlichtingsavonden waren onvoldoende. De aanwezige ambtenaren waren niet goed op de hoogte van de procedures rond bestemmingsplannen en wijzigingen daarin, terwijl de uitleg van het Leger des Heils over de doelgroep niet helder en eenduidig genoeg was.
- De communicatie binnen en tussen gemeentelijke diensten had eerder en beter gekund.
- Er is onvoldoende gebruik gemaakt van ervaringen in het verleden (Operatie Achtertuin).
- Een Veiligheids Effect Rapportage lijkt in een dergelijke situatie niet het geëigende instrument om geschiktheid van een locatie te beoordelen.
- De gehanteerde overlegstructuur, inclusief de door de bewoners geformeerde werkgroep, heeft een lange doorlooptijd gekend en een grote tijdsinvestering van alle betrokken partijen gevraagd.

3. ERVARINGEN OMWONENDEN

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de resultaten van de enquête onder de omwonenden. Zoals in hoofdstuk 1 al is aangegeven wordt hierbij een onderscheid gemaakt naar direct omwonenden en omwonenden uit de tweede ring. In totaal is bij 104 omwonenden een (telefonische) enquête afgenomen; 51 direct omwonenden en 53 bewoners uit de tweede ring.

Achtergrondkenmerken omwonenden

Bijna twee derde (63%) van de respondenten uit de directe omgeving van Moesstraat 8 is een man, terwijl dit voor 53% van de respondenten uit de tweede ring geldt (tabel 3.1). De gemiddelde leeftijd is 44,3 jaar (direct omwonenden 43,4; tweede ring 45,1). Daarnaast geldt dat in beide buurten het merendeel van de respondenten hoger opgeleid (HBO of WO) is: direct omwonenden 75%; tweede ring 68%. Het aantal jaar dat men in deze buurt woont loopt uiteen van 1,5 jaar tot 58 jaar, met een gemiddelde van 13,4 jaar direct omwonenden 12,3 jaar; tweede ring 14,4 jaar). Ruim twee vijfde (44%) is alleenstaand (direct omwonenden 47%; tweede ring 42%), terwijl een vijfde (19%) thuiswonende kinderen heeft (direct omwonenden 14%; tweede ring 23%).

Tabel 3.1 Achtergrondkenmerken respondenten, naar gebied, in %

	Direct omwonenden (n=51)	Tweede ring (n=53)	Totaal (N=104)
Geslacht (in %)			
Man	63	53	58
Vrouw	37	45	41
Onbekend	-	2	1
Totaal	100	100	100
Leeftijd			
Gemiddelde leeftijd	43,4	45,1	44,3
Opleiding (in %)			
Hoger opgeleid (HBO en WO)	75	68	71

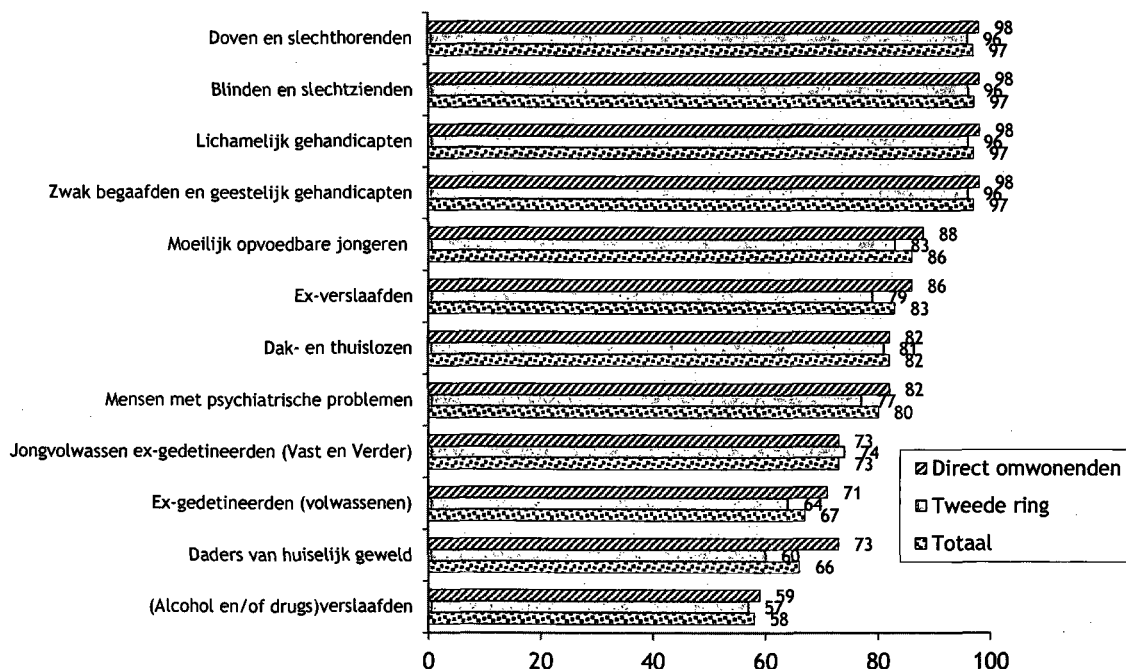
Zoals later in dit hoofdstuk zal blijken is het overgrote deel van de bewoners op de hoogte van de gebeurtenissen rondom de Moesstraat 8. Tevens vindt het merendeel dat kwetsbare groepen in een woonwijk gehuisvest kunnen worden. Op deze aspecten bestaan er nauwelijks verschillen tussen de respondenten, waardoor het niet mogelijk is om de respondenten op basis hiervan in twee groepen te verdelen. In de volgende paragrafen zal daarom een vergelijking worden gemaakt tussen de direct omwonenden en de omwonenden uit de tweede ring. Indien zich op andere achtergrondkenmerken interessante verschillen voordoen zullen deze tevens worden vermeld.

3.1 Mening huisvesting kwetsbare groepen

Bijna drie kwart (73%) van de respondenten vindt dat huisvesting van jongvolwassen ex-gedefinieerden in een woonwijk mogelijk is, terwijl 86% van mening is dat het huisvesten van moeilijk opvoedbare jongeren in een woonwijk moet kunnen (figuur 3.1). Over het huisvesten van alcohol- en/of drugsverslaafden in een woonwijk zijn de respondenten het minst enthousiast; 59% van de direct omwonenden en 57% van de bewoners uit de tweede

ring vindt dat deze kwetsbare doelgroep in een woonwijk kan worden geplaatst. Bijna iedereen (97%) zegt het prima te vinden wanneer doven en slechthorenden, blinden en slechtzienden, lichamelijk gehandicapten of zwak begaafden en geestelijk gehandicapten in een woonwijk worden gehuisvest.

Figuur 3.1 Groepen waarvan men vindt dat huisvesting in woonwijk mogelijk is, naar gebied, in %

Een vijfde (19%) van de respondenten geeft aan dat het huisvesten van jongvolwassen ex-gedetineerden in een woonwijk niet kan, terwijl bijna een kwart (23%) dat volwassen ex-gedetineerden niet in een woonwijk kunnen worden gehuisvest. Voor daders van huiselijk geweld en (alcohol en/of drug)verslaafden liggen deze percentages op respectievelijk 23% en 37%.

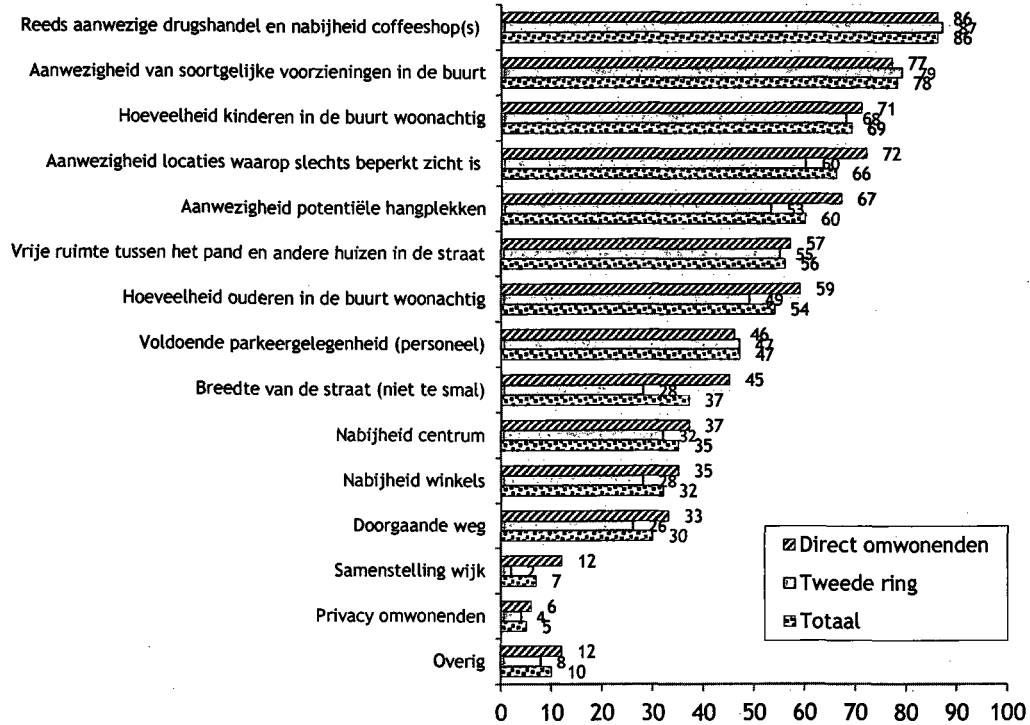
Vaak wordt verondersteld dat bewoners op de begane grond en huiseigenaren negatiever staan tegenover het huisvesten van (bepaalde) kwetsbare groepen in een woonwijk. Uit nadere analyses blijkt dat in dit onderzoek geen verschillen bestaan tussen bewoners op de begane grond en bewoners van bovenwoningen en tussen bewoners met een koop- of een huurhuis.

Criteria en voorwaarden

Respondenten is ook gevraagd met welke criteria rekening moet worden gehouden bij de huisvesting van kwetsbare groepen. Met name eventuele reeds aanwezige drugshandel en nabijheid van coffeeshop(s) (86%) en de aanwezigheid van soortgelijke (woon)voorzieningen voor kwetsbare groepen in de buurt (78%) zijn volgens de respondenten belangrijke criteria (figuur 3.2). Criteria die nauwelijks belangrijk worden gevonden zijn: samenstelling van de wijk (7%) en privacy omwonenden (5%).

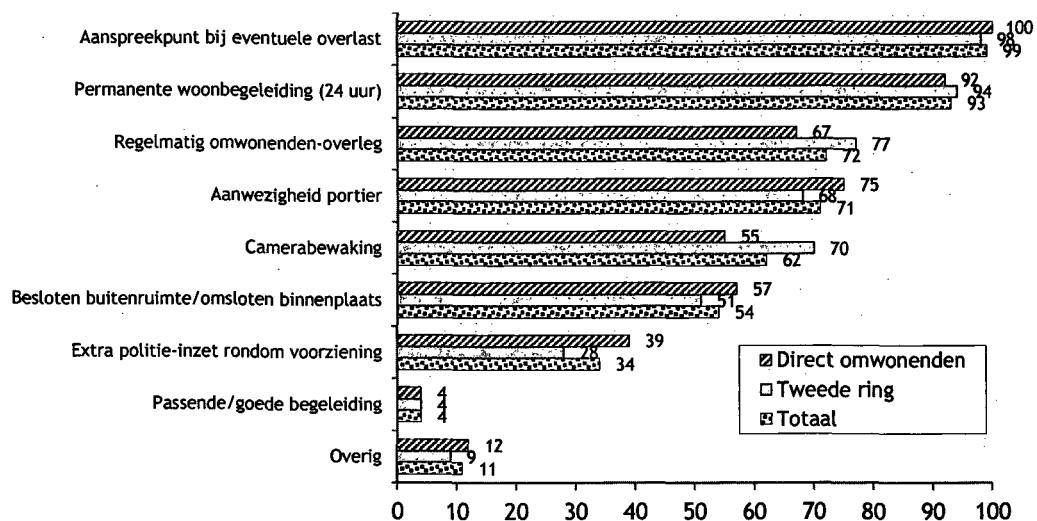

Figuur 3.2 Criteria waarmee volgens de respondenten rekening moet worden gehouden bij huisvesting van kwetsbare groepen, naar gebied, in %

Tevens is gevraagd aan welke voorwaarden een woonvoorziening voor kwetsbare groepen in een woonwijk in ieder geval dient te voldoen. De volgende voorwaarden zijn volgens de respondenten vooral van belang: een aanspreekpunt bij eventuele overlast (99%); permanente woonbegeleiding (93%); regelmatig omwonenden-overleg (72%); en aanwezigheid van een portier (71%) (figuur 3.3). Passende/goede begeleiding wordt daarentegen nauwelijks genoemd (4%).

Figuur 3.3 Voorwaarden waaraan een woonvoorziening voor kwetsbare groepen in een woonwijk in ieder geval dient te voldoen en/of welke maatregelen dienen te worden getroffen, naar gebied, in %

3.2 Bekendheid traject Moesstraat 8

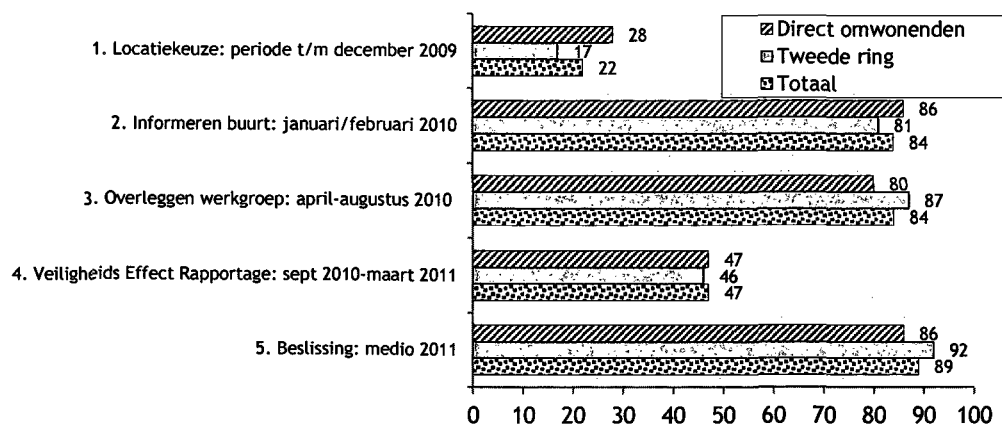
In de directe omgeving van de Moesstraat 8 zijn alle bewoners op de hoogte van het verloop van de plannen rondom dit adres. Bij de bewoners die er wat verder vanaf wonen ligt dit percentage met 91% statistisch significant lager, maar is eveneens zeer hoog. Ook hier is nagegaan of er verschillen bestaan tussen respondenten die op de begane grond wonen en respondenten die op de eerste verdieping of hoger wonen. Dit blijkt niet het geval te zijn. Er bestaan tevens geen verschillen tussen bewoners van koop- en huurwoningen.

Zoals in hoofdstuk 2 al is aangegeven kan het verloop van de plannen worden opgedeeld in vijf perioden, te weten:

1. *Locatiekeuze (periode medio 2009 t/m december 2009)*: in deze periode is onder andere een locatiekeuze gemaakt en een verzoek bij de gemeente ingediend tot wijziging van het bestemmingsplan van het pand.
2. *Informeren buurt (januari/februari 2010)*: in deze periode hebben twee informatie-bijeenkomsten plaatsgevonden voor de buurt, waarbij uitleg werd gegeven over de plannen door onder meer de gemeente, Lefier en het Leger des Heils.
3. *Overleggen werkgroep (april - augustus 2010)*: in deze periode hebben diverse overleggen plaatsgevonden tussen de werkgroep bewoners, gemeente, Lefier en het Leger des Heils.
4. *Veiligheids Effect Rapportage (september 2010-maart 2011)*: in deze periode is een risicoanalyse gemaakt op basis van de huidige situatie van overlast en veiligheid en een inschatting van de veranderingen bij vestiging van Vast & Verder.
5. *Beslissing (medio 2011)*: in deze periode is besloten dat de woonvoorziening niet verhuist naar de Moesstraat 8, maar aan het Damsterdiep gevestigd blijft.

Het overgrote deel van de bewoners was op de hoogte van de gebeurtenissen die plaats hebben gevonden in de tweede en derde periode (beide 84%), terwijl nog geen kwart (22%) aangeeft iets te hebben meegekregen van de locatiekeuze (figuur 3.4). Met de beslissing om de woonvoorziening niet te verhuizen naar de Moesstraat 8 maar aan het Damsterdiep te laten is 89% bekend. Er is geen sprake van verschillen tussen de direct omwonenden en de bewoners uit de tweede ring. Dit geldt tevens voor het aantal periodes waarvan men op de hoogte is.

Figuur 3.4 Bekend met het verloop van de plannen onderverdeeld naar vijf periodes, naar gebied, in %

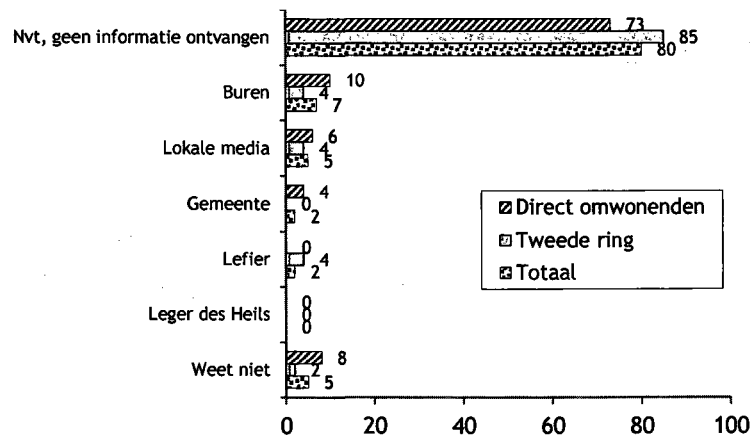
3.3 Informatievoorziening

In deze paragraaf worden de informatiebronnen behandeld over hetgeen zich voordeed in de vijf onderscheiden periodes.

1. Lokatiekeuze

Bijna drie kwart van de direct omwonenden geeft aan geen informatie te hebben ontvangen over de lokatiekeuze (figuur 3.5). Een klein deel (2%) van de respondenten zegt informatie over de locatiekeuze via de gemeente of Lefier te hebben gekregen. Niemand is door het Legers des Heils hiervan op de hoogte gesteld.

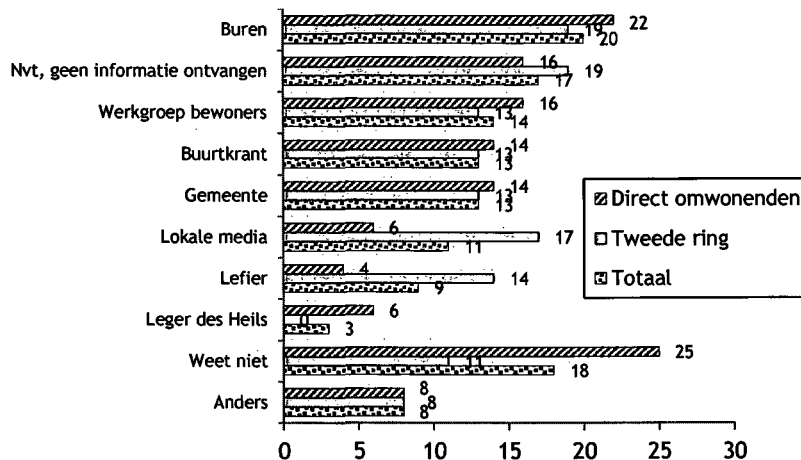
Figuur 3.5 Informatiebronnen over hetgeen zich voordeed in periode 1: lokatiekeuze, naar gebied, in %

2. Informeren buurt

De informatie over hetgeen zich voordeed in de tweede periode is van verschillende bronnen afkomstig. Zo geeft 20% aan informatie hierover van de burens te hebben ontvangen, 14% via de werkgroep bewoners, 13% via de gemeente en eveneens 13% via de buurtkrant (figuur 3.6). Lefier en het Legers des Heils worden door respectievelijk 9% en 3% van de respondenten genoemd.

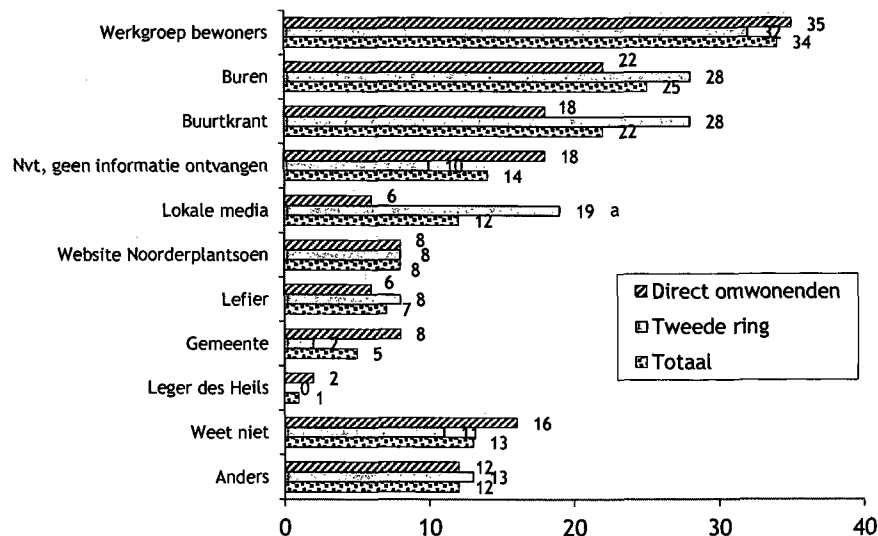
Figuur 3.6 Informatiebronnen over hetgeen zich voordeed in periode 2: informeren buurt, naar gebied, in %

3. Overleggen werkgroepen

Een derde (34%) heeft via de werkgroep bewoners informatie ontvangen over hetgeen zich voordeed in de derde periode, terwijl een kwart (25%) aangeeft dat deze informatie afkomstig was van de burens (figuur 3.7). De bewoners uit de tweede ring hebben informatie over de overleggen met de werkgroep vaker via de lokale media vernomen dan de direct omwonenden (19% versus 6%). Een beperkt deel heeft in deze periode informatie van Lefier (7%), gemeente (5%) of het Leger des Heils (1%) ontvangen.

Figuur 3.7 Informatiebronnen over hetgeen zich voordeed in periode 3: overleggen werkgroepen, naar gebied, in %

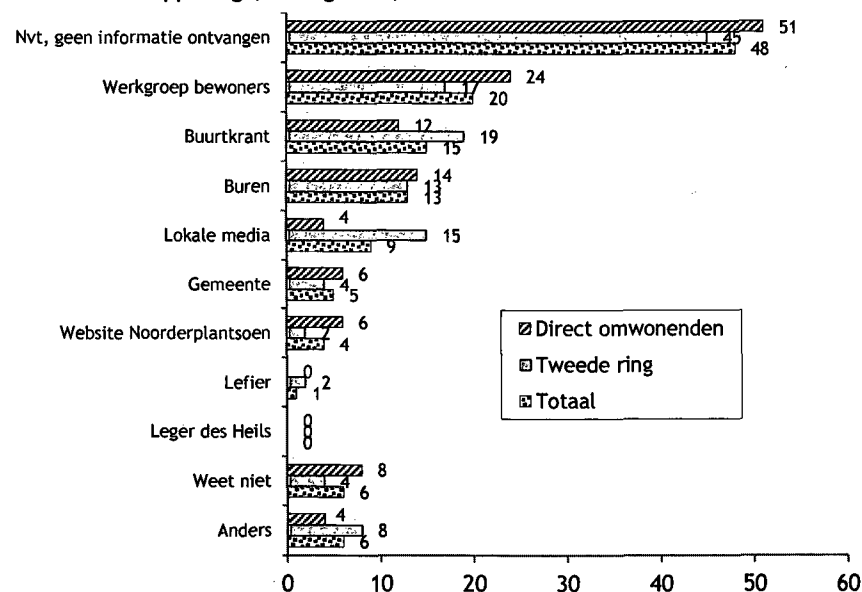

^a Significant verschil tussen direct omwonenden en tweede ring, $p < 0,05$

4. Veiligheids Effect Rapportage

Bijna de helft (48%) van de bewoners heeft geen informatie ontvangen over de Veiligheids Effect Rapportage (figuur 3.8).

Figuur 3.8 Informatiebronnen over hetgeen zich voordeed in periode 4: Veiligheids Effect Rapportage, naar gebied, in %

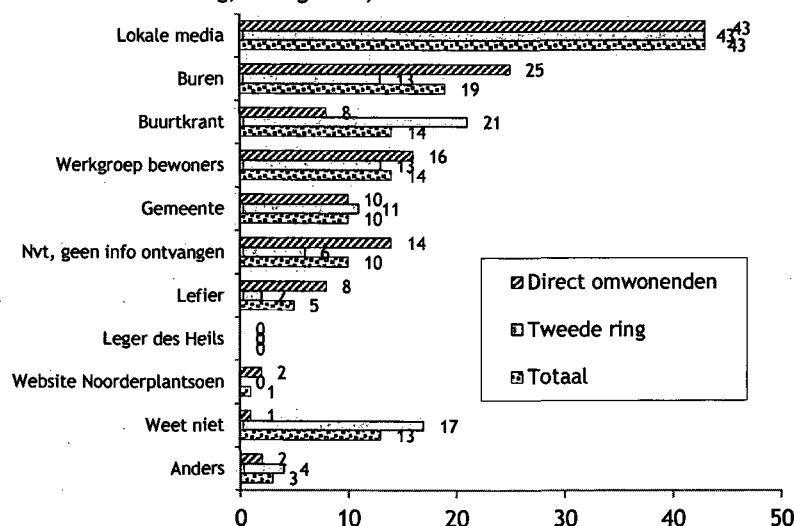

De bewoners die wel informatie over de gebeurtenissen in de vierde periode hebben ontvangen, zijn hierover met name op de hoogte gesteld door de werkgroep bewoners (20%), de buurtkrant (15%) en de burens (13%). Een klein deel zegt informatie te hebben ontvangen van de gemeente (5%) of Lefier (1%), terwijl niemand het Leger des Heils als informatiebron noemt.

5. Beslissing

Informatie over het besluit om de woonvoorziening niet te verplaatsen naar de Moesstraat is door twee vijfde van de respondenten (43%) uit de lokale media gehaald (figuur 3.9). Een tiende (10%) geeft aan dat de informatie hierover afkomstig was van de gemeente, terwijl 5% door Lefier op de hoogte is gesteld. Niemand heeft hierover informatie van het Leger des Heils ontvangen.

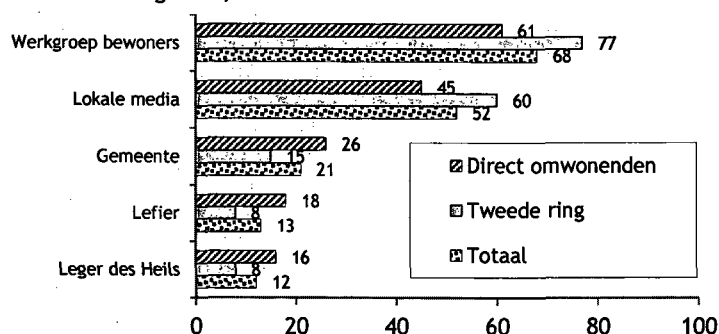
Figuur 3.9 Informatiebronnen over hetgeen zich voordeed in periode 5: beslissing, naar gebied, in %

Beoordeling informatie

De respondenten konden aangeven of zij vinden dat zij in het algemeen voldoende of onvoldoende zijn geïnformeerd door de verschillende betrokken partijen. Ruim twee derde (68%) van de respondenten vindt dat de werkgroep bewoners hen (ruim) voldoende heeft geïnformeerd over het verloop van de plannen, terwijl ruim de helft (52%) aangeeft dat de lokale media dat (ruim) voldoende hebben gedaan (figuur 3.10).

Figuur 3.10 Respondenten die vinden (ruim) voldoende informatie te hebben ontvangen naar betrokken partij en gebied, in %

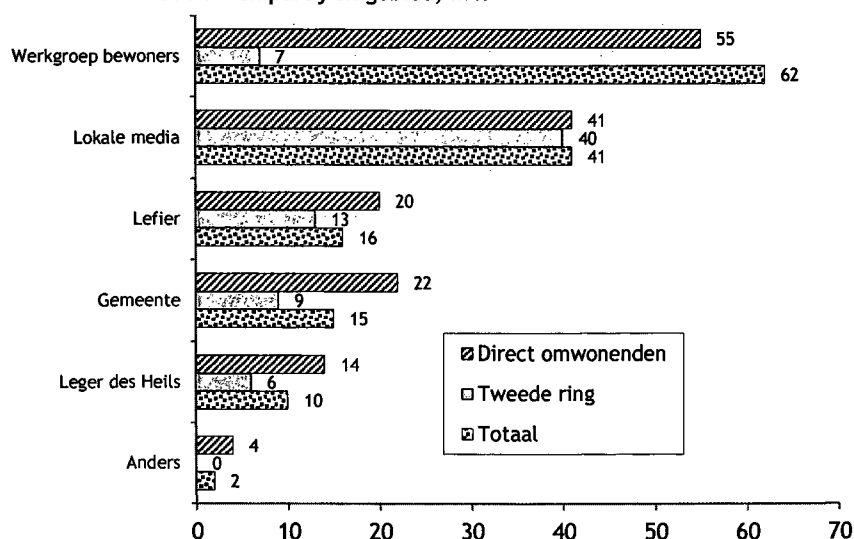
Over het informeren door de gemeente, Lefier en het Leger des Heils is men minder tevreden. Een vijfde (21%) is van mening dat de gemeente hen (ruim) voldoende informatie heeft verstrekt, terwijl 13% vindt dat Lefier dit heeft gedaan en 12% het Leger des Heils.

Aanvullend op de vraag of zij voldoende of onvoldoende geïnformeerd zijn door de verschillende betrokken partijen, konden de respondenten aangeven waarom zij dat vonden. Uit nadere analyses blijkt dat zo'n drie kwart van de respondenten vindt dat de gemeente meer en betere schriftelijke informatie had moeten verstrekken (niet alleen in kranten en via website) en duidelijker (meer openheid over met name de doelgroep) had moeten zijn tijdens de informatiebijeenkomsten. Ditzelfde geldt voor Lefier en het leger des Heils. De respondenten zijn met name ontevreden over de communicatie door deze drie partijen in de beginperiode. Ongeveer een derde van de respondenten had het idee dat ze voor een voldongen feit stond, dat er al een besluit was genomen en er voor de vorm een inspraakavond werd georganiseerd. Een tiende geeft aan dat ze zich misleid voelde. Volgens ruim de helft van de respondenten hadden er eerder en meer inspraakmogelijkheden moeten zijn.

3.4 Rol betrokkenen

Ook zijn vragen gesteld over de rol van de verschillende betrokken partijen. De bewoners zijn het meest te spreken over de rol van de werkgroep bewoners; 62% geeft aan dat de werkgroep een (zeer) goede rol heeft gespeeld in het traject rondom de Moesstraat (figuur 3.11). Uit nadere analyses van de toelichting die de respondenten konden geven bij deze vraag blijkt dat met name de actieve houding, de inzet en het op verschillende manieren informeren van de buurt (eigen website inclusief logboek, brieven, posters en dergelijke) als zeer positief worden ervaren. De rol van de gemeente wordt door 15% van de respondenten (zeer) goed gevonden, terwijl 16% die van Lefier (zeer) goed vond en 10% die van het Leger des Heils.

Figuur 3.11 Respondenten die de rol van de betrokken partijen (zeer) goed vonden naar betrokken partij en gebied, in %

Respondenten die hebben aangegeven dat ze de rol van de gemeente (zeer) slecht vinden, zeggen dat de rol van de gemeente met name in het begin stadium slecht was. Uiteindelijk werd wel (de juiste) informatie verstrekt, nam de gemeente (en met name de wethouder)

haar verantwoordelijkheid en stond ze open voor gesprekken, maar in het begin was hier geen sprake van. Het commentaar op Lefier is vooral dat ze zich te lang afzijdig heeft gehouden, terwijl men over het Leger des Heils zegt dat zij meer en duidelijkere informatie had moeten verstrekken. Het Leger des Heils had vanaf het begin opener en eerlijker moeten zijn.

3.5 Informatiebehoefte

De respondenten is tevens gevraagd welke partijen per periode volgens hen bij het traject betrokken hadden moeten zijn (tabel 3.2).

Tabel 3.2 Partijen die betrokken hadden moeten zijn volgens respondenten naar periode en gebied, in %

	Direct omwonenden (n=51)	Tweede ring (n=48)	Totaal (N=99)
1. Lokatiekeuze			
Gemeente	86	85	85
Lefier	80	77	79
Leger des Heils	77	81	79
Werkgroep bewoners ^a	53	77	65
Doelgroep	2	6	4
Anders ^a	16	4	10
Weet niet ^a	8	0	4
2. Informeren buurt			
Gemeente	73	79	76
Lefier	57	46	52
Leger des Heils	55	48	52
Werkgroep bewoners	59	5	54
Doelgroep	4	4	4
Anders	6	4	5
Weet niet ^a	8	0	4
3. Overleggen werkgroep			
Gemeente	82	75	79
Lefier	69	58	63
Leger des Heils	75	67	71
Werkgroep bewoners	69	75	72
Doelgroep	8	4	6
Anders	4	4	4
Weet niet	14	6	10
4. Veiligheids Effect Rapportage			
Gemeente	67	69	68
Lefier	43	42	43
Leger des Heils	47	46	47
Werkgroep bewoners	47	39	43
Doelgroep	0	4	2
Politie	13	8	11
Onderzoeksbureau/deskundige ^a	16	4	10
Weet niet	18	17	18
5. Beslissing			
Gemeente	82	87	85
Lefier	49	48	49
Leger des Heils	57	48	53
Werkgroep bewoners	49	62	55
Doelgroep	4	4	4
Anders	2	2	2
Weet niet ^a	12	0	6

^a Significant verschil tussen direct omwonenden en tweede ring, $p < 0,05$

Bij alle vijf de perioden worden met name de gemeente, Lefier, het Leger des Heils en de werkgroep bewoners genoemd. De gemeente wordt bij iedere periode door de meeste respondenten genoemd. Bij de locatiekeuze vindt een groter deel van de bewoners uit de tweede ring dat de werkgroep bewoners hierbij betrokken hadden moeten zijn dan de direct omwonenden (77% tegenover 53%).

Uit nadere analyses van de antwoordcategorie anders blijkt dat de direct omwonenden daarnaast aangeven dat alle bewoners bij de locatiekeuze dienen te worden betrokken en niet alleen een werkgroep van bewoners. Bij het opstellen van de Veiligheids Effect Rapportage moeten volgens zo'n 10% van de respondenten naast de standaard partijen, ook de politie en een onafhankelijk onderzoeksbureau c.q. een extern deskundige worden betrokken.

De respondenten doen de volgende aanbevelingen om de vestiging van een woonvoorziening voor kwetsbare groepen in de toekomst beter te laten verlopen:

- eerder informeren (niet pas na beslissing, zet kwaad bloed);
- betere informatie verstrekken (eerlijk zijn);
- tijdens het traject blijven informeren;
- bewoners vanaf begin erbij betrekken;
- buurt serieus nemen;
- goed kijken naar de woonomgeving en de samenstelling van de buurt.

4. HANDVATTEN TOEKOMST

In dit afsluitende hoofdstuk worden enkele handvatten voor de toekomst weergegeven. Daarbij wordt, op basis van alle verzamelde informatie, aangegeven hoe trajecten voor de huisvesting van kwetsbare groepen in een woonwijk kunnen worden vormgegeven. De onderwerpen waarop achtereenvolgens wordt ingegaan zijn: het locatiekeuzetraject en het bestemmingsplan; de criteria waar een pand en locatie aan dienen te voldoen; overleg met de buurt; en de rollen van de verschillende betrokkenen. Afgesloten wordt met de mogelijke invulling van een protocol.

In hoofdstuk 2 zijn bij de beschrijving van het traject enkele knelpunten naar voren gekomen. Deze knelpunten zijn verwerkt in onderstaande aandachtspunten. Er is daarbij sprake van overeenkomsten met het project 'Operatie Achtertuin', ook wel bekend als 'Zorg in beeld'. De handleiding van de gemeente Groningen behorende bij dit project is in 2003 opgesteld. Het beschrijft de wijze waarop vanaf 1998 een vijftal voorzieningen voor dak- en thuislozen en verslaafden in de stad is gevestigd. Veel respondenten die wij hebben gesproken voor dit onderzoek hebben in positieve zin naar Operatie Achtertuin verwezen. De tien tips uit de publicatie over Operatie Achtertuin zijn opgenomen in bijlage 2. Ook publicaties als de "Checklist Burgerparticipatie" en stukken van andere gemeenten in Nederland zijn in dit hoofdstuk verwerkt.

4.1 Locatiekeuze en bestemming

Cruciaal bij de huisvesting van kwetsbare groepen is de beginfase: de locatiekeuze in samenhang met de geldende bestemmingsplannen c.q. de eventueel benodigde wijziging van deze bestemmingsplannen. Wanneer deze eerste fase goed en zorgvuldig wordt doorlopen, zal het vervolg van het traject minder knelpunten teweeg brengen.

Voor huisvesting van kwetsbare groepen is volgens de oude nog geldende bestemmingsplannen, indien er sprake is van intensieve begeleiding, een zorg- ofwel maatschappelijke bestemming nodig. Voordat wordt nagegaan of een pand in aanmerking kan komen voor een dergelijke voorziening (en daarmee een eventuele bestemmingswijziging) is het goed om een locatiekeuzetraject te volgen. Bij de aanvraag voor een bestemmingswijziging van Moesstraat 8 is dat traject niet doorlopen. Het pand stond vrij, er werd gezocht naar een huurder en het leek geschikt voor groepswonen met begeleiding. Er is hier met andere woorden geen locatiekeuzetraject gevolgd, maar er is voor een beschikbaar leegstaand pand gekeken of hierin een kwetsbare groep gehuisvest zou kunnen worden. Door verschillende respondenten wordt hierbij gewezen op Operatie Achtertuin, waarbij volgens hen wel een goede weg is bewandeld in de zoektocht naar geschikte locaties. Ook het feit dat nieuwe medewerkers binnen de diensten OCSW en RO/EZ onvoldoende van dat project op de hoogte waren wordt als een gemiste kans gezien. Gepleit wordt dan ook voor een goede overdracht van kennis.

Locatiekeuze Enschede

In Enschede zijn de afgelopen jaren eveneens een aantal locaties gezocht voor verschillende woon- en opvangvoorzieningen voor kwetsbare groepen. In het locatiekeuzetraject is daarbij uitgegaan van de zogenoemde 7 B's. De 7 B's staan voor: Bruikbaar; Beheersbaar; Beschikbaar; Betere spreiding; Bereikbaarheid; Betaalbaar; en Bestemmingsplan.

- Bij Bruikbaar wordt de vraag gesteld of de locatie in de eisen van de zorgaanbieder past en de locatie geschikt is voor de beoogde woonvorm. Daarbij wordt gelet op externe veiligheid (spoor-, wegvervoer gevaarlijke stoffen, hindercirkels bedrijven), voldoende grote omvang van de kavel, voldoende vierkante meter vloeroppervlakte (bij bestaande bebouwing), goede indeling mogelijk van bestaande of nieuwe pand en gebouw met zelfstandige wooneenheden: eigen keuken en sanitair.
- Onder Beheersbaar wordt verstaan: de mogelijke gevolgen voor een buurt van de vestiging van een woonvoorziening en of hiervoor afdoende maatregelen genomen kunnen worden. Punten van aandacht zijn: wat is de sociaal-economische situatie van de buurt; nabijheid voorzieningen (scholen, coffeeshop, en dergelijke); en het oordeel van politie en brandweer over locatie.
- Bij Beschikbaar wordt gekeken naar de beschikbaarheid van de locatie en of de locatie op termijn verworven kan worden. De locatie moet ook lang genoeg beschikbaar kunnen zijn (minimaal 15 tot 20 jaar).
- Bij Betere spreiding wordt gelet op het feit of de locatie zorgt voor een betere spreiding over de stad van dit soort voorzieningen.
- Bereikbaarheid staat voor een goede bereikbaarheid voor cliënten/bewoners en voor politie of hulpdiensten, nabijheid van een doorgaande weg, nabijheid van zorgvoorzieningen, ligging ten opzichte van het centrum en nabijheid van openbaar vervoer.
- Verder wordt beoordeeld of de locatie Betaalbaar is. Daarbij worden de volgende vragen gesteld: Passen de kosten voor verwerving en/of (ver)bouw op de locatie binnen het beschikbare budget van de ontwikkelende partij (de woningcorporaties)? Passen de kosten voor de exploitatie op de locatie binnen het beschikbare AWBZ budget en/of het reguliere subsidiebudget? Indien de kosten voor verwerving en/of (ver)bouw en/of exploitatie het beschikbare budget overschrijden, zijn er dan aanvullende middelen beschikbaar of te verwerven bij de zorg- en/of welzijnsinstellingen en/of de woningcorporatie of projectontwikkelaar om toch tot een positieve beoordeling van de locatie te komen? Kunnen de bewoners straks, ook na de eventuele scheiding van wonen en zorg, de huurlasten opbrengen?
- Ten slotte wordt naar het Bestemmingsplan gekeken. Past de locatie binnen de vigerende bestemming of is de bestemming passend te maken door middel van het doorlopen van procedures op het gebied van ruimtelijke ordening?

Situatie Groningen

Voor Groningen wordt van belang geacht dat de diensten OCSW en RO/EZ onderling communiceren over plannen en aanvragen wanneer het de huisvesting van kwetsbare groepen betreft. Beide diensten zijn volgens meerdere respondenten te veel intern gericht. Daarbij wordt van de aanvrager (in het geval van de Moesstraat 8 betreft het Lefier) verwacht duidelijk te zijn over de beoogde doelgroep. Binnen de woningcorporatie zal de geëigende contactpersoon moeten worden ingeschakeld. Met andere woorden, niet (alleen) de onroerend goed-afdeling die panden in beheer heeft, maar (ook) de wijk- of woonconsultanten of de sociaal projectleiders. Bij de aanvraag voor Moesstraat 8 is binnen de woningcorporatie de beoogde doelgroep en de reactie die deze in een buurt kan oproepen onderschat.

Van belang is verder dat alle belanghebbende partijen (de gemeente, de woningcorporatie, de begeleidende instelling, de beoogde bewoners en de omwonenden) betrokken worden bij de definitieve keuze voor een bepaalde locatie. Naast de in de volgende paragraaf genoemde criteria waarop bij de keuze van een pand moet worden gelet, zullen deze vijf partijen elkaar op de hoogte moeten brengen van hun intenties, belangen en verwachtingen. Er wordt hierbij door verschillende respondenten gesproken over een morele verplichting. Organisaties met huisvestingsplannen voor kwetsbare groepen kunnen echter ook verplicht

worden deze intenties te melden bij de gemeente, bijvoorbeeld in de subsidiebeschikkingen van de gemeente. Organisaties die geen (financiële) relatie met de gemeente hebben zijn echter moeilijker tot een dergelijke handelwijze te verplichten. Soms wordt de gemeente pas op de hoogte gebracht van een (woon)voorziening voor een bijzondere doelgroep wanneer er sprake is van overlast. Dit betreffen doorgaans voorzieningen die geëxploiteerd worden door een voor de gemeente onbekende organisatie, waarmee zij geen subsidierelatie heeft.

Bestemmingsplannen Groningse wijken

Bestemmingsplannen spelen een belangrijke rol bij het aanwijzen van locaties voor huisvesting van kwetsbare groepen. In het pand aan de Moesstraat 8 was voorheen een woonvoorziening voor doven en slechthorenden gevestigd. Ook deze bewoners werden begeleid, zonder dat deze kennelijke 'maatschappelijk voorziening' als zodanig geformaliseerd was in het bestemmingsplan. Bij de aanvraag voor een bestemmingswijziging ten behoeve van Vast & Verder was dit bekend bij het loket Bouwen en Wonen van de dienst RO/EZ, de afdeling die aanvragen voor een wijziging van het bestemmingsplan behandelt. De afdeling heeft op basis van de voor deze afdeling geëigende procedure het verzoek in behandeling genomen. Bouwen en Wonen kijkt, in overleg met verschillende back-offices (stedenbouw, beleidsontwikkeling, juristen) of een verzoek om wijziging van het bestemmingsplan juridisch correct kan worden toegekend of geweigerd. Voor Moesstraat 8 betekende dit dat er binnen de voor de Oranjewijk geldende bestemming stadswoonwijk een ontheffingsprocedure gevoerd moest worden, een zogenoemde buitenplanse vrijstelling. Na beoordeling en goedkeuring van deze vrijstelling door de verschillende back-offices is eind december 2009 besloten de functiewijziging om het pand te kunnen gebruiken voor de doelgroep van Vast & Verder te verlenen. Op basis van het feit dat de procedure volgens de richtlijnen is gevolgd en de doelgroep voor het pand volgens de informatie bij Bouwen en Wonen qua begeleidingsniveau vergelijkbaar was met de voormalige bewoners kan worden geconcludeerd dat er een correct besluit is genomen. Hierdoor was het niet noodzakelijk een inspraakronde te houden, maar is gekozen voor een zienswijzenronde. Dit kon gedurende zes weken tijdens de ter inzage legging van het ontwerp besluit. De zienswijzen zijn door RO/EZ beoordeeld voordat het definitieve besluit is genomen. Na toekenning van de definitieve vrijstelling zijn de betrokkenen die zienswijzen hadden ingediend in de gelegenheid gesteld in beroep te gaan bij de rechtbank.

Volgens het eind 2009 (en nu nog steeds) geldende bestemmingsplan voor de Oranjewijk, waaronder de Moesstraat valt, was een maatschappelijke bestemming nodig voor de vestiging van Vast & Verder aan de Moesstraat 8.¹ In de toekomst en bij wijken waar de nieuwe bestemmingsplannen al gelden, is dit anders geregeld. Binnen deze nieuwe bestemmingsplannen zijn bijzondere vormen van huisvesting zoals begeleid wonen en kamerverhuur namelijk mogelijk binnen de bestemming wonen. Dit betekent dat omwonenden van een nieuw te vestigen begeleid wonen-vorm hiertegen geen bezwaar meer kunnen maken. Deze bezwaren moeten ze in de procedure rond het vaststellen van de bestemmingsplannen (tijdens de fase van het voorontwerp) kenbaar hebben gemaakt c.q. maken. Aangezien niet alle burgers in de stad zich dit realiseren is hierbij ook een taak voor de afdelingen stadsdeelcoördinatie en/of beleidsontwikkeling weggelegd. Degenen die vanuit deze afdelingen contact hebben met de buurtorganisaties dienen een aankondiging te doen van de ontwikkeling van nieuwe bestemmingsplannen. Het zou bovendien goed zijn wanneer binnengekomen aanvragen voor bijzondere vormen van huisvesting zoals begeleid

---

¹ Op 1 juli 2013 moeten alle gemeenten actuele bestemmingsplannen hebben. Dit betekent dat ook voor de Oranjewijk, waar nu nog het bestemmingsplan uit 1997 geldt, uiterlijk 1 juli 2013 een nieuw bestemmingsplan volgens landelijke richtlijnen moet zijn vastgesteld.

wonen en/of aanvragen voor een maatschappelijke functie zo snel mogelijk gecommuniceerd worden met stadsdeelcoördinatie, zodat zij op hun beurt buurtorganisaties kunnen informeren. Ook zou hierbij een rol voor de dienst OCSW kunnen liggen, gezien hun relatie met voorzieningen voor kwetsbare groepen. RO/EZ en OCSW hebben tijdens de behandeling van de aanvraag voor een bestemmingswijziging van Moesstraat 8 geen contact met elkaar gehad.

Overigens is het niet helemaal duidelijk waar het onderscheid tussen bijzondere vormen van huisvesting zoals begeleid wonen enerzijds en maatschappelijke functies anderzijds ligt. Onder maatschappelijke diensten wordt in de nieuwe bestemmingsplannen bijvoorbeeld verstaan het verlenen van medische dienstverlening en zorg, psychosociale zorg, onderwijs en voorzieningen van levensbeschouwelijke aard. Maatschappelijke dienstverlening is alleen mogelijk op die plaatsen in een wijk die daartoe zijn aangewezen in het bestemmingsplan. Een en ander leidt tot de constatering dat een duidelijkere omschrijving van het begrip 'begeleid wonen' wenselijk is: wanneer betreft het wonen en wanneer betreft het een maatschappelijke functie.

Met de kennis van nu zou een traject als dat voor de Moesstraat 8 zijn opgeschaald en zijn ingebracht in het afstemmingsoverleg over bijzondere initiatieven. Aan dit brede overleg nemen meerdere afdelingen van de dienst RO/EZ deel. Dit neemt niet weg dat een aanvraag die volgens het toetskader voldoet aan de voorwaarden verleend moet worden. Daarbij zijn er wettelijke termijnen waarbinnen de afhandeling van een aanvraag moet plaatsvinden. Anno 2011 dient binnen acht weken een besluit te zijn genomen.

Aandachtspunten/aanbevelingen

- eerst locatiekeuzetraject, dan pand aanwijzen;
- ook in voorfase (ofwel ontwerpfase bestemmingsplan) bewoners informeren;
- er moet een helder onderscheid komen tussen 'bijzondere vormen van huisvesting zoals begeleid wonen' en 'maatschappelijke dienstverlening';
- altijd woon- en wijkconsulenten binnen woningcorporaties bij huisvestingstrajecten kwetsbare groepen betrekken;
- communicatie tussen afdelingen RO/EZ verbeteren: bij enig vermoeden huisvesting kwetsbare groepen dit inbrengen in afstemmingsoverleg bijzondere initiatieven;
- communicatie tussen de afdelingen stadsdeelcoördinatie en beleidsontwikkeling binnen RO/EZ enerzijds en buurtorganisaties anderzijds verhelderen;
- communicatie tussen de diensten RO/EZ en OCSW verbeteren.

4.2 Criteria omgeving, gebouw en doelgroep

Op grond van ervaringen met het huisvesten van kwetsbare groepen elders in Nederland, het project Operatie Achtertuin en een inventarisatie van de behoefte aan dergelijke woonvormen in Enschede is een aantal criteria bekend waaraan het gebouw en de omgeving voor huisvesting van kwetsbare groepen zo mogelijk moeten voldoen. Het gaat om de hieronder vermelde punten, die onder te verdelen zijn in de categorieën kenmerken bebouwde omgeving, kenmerken bevolking en voorzieningen en kenmerken pand. De cursief vermelde onderwerpen zijn (ook) genoemd door de geënquêteerde bewoners in de omgeving van Moesstraat 8. De vierde categorie, kenmerken van de doelgroep, is alleen gebaseerd op de enquête in de Moesstraat en omgeving.

Kenmerken bebouwde omgeving

- In verband met het voorkomen van overlast is het goed om smalle onoverzichtelijke straten in de directe omgeving van het pand te vermijden.
- *Tussen de voorziening en andere huizen dient zo mogelijk vrije ruimte te bestaan.*
- *Ook overkappingen, portieken en parkjes in de directe omgeving van het pand moeten zo mogelijk worden vermeden.*
- Beheersbaarheid vanuit het oogpunt van de politie dient goed mogelijk te zijn.
- *Vestiging in een brede straat heeft de voorkeur boven een smalle straat.*

Kenmerken bevolking en voorzieningen

- De meeste doelgroepen hebben baat bij een lokalisering in de nabijheid van winkels, voorzieningen en openbaar vervoer.
- *Er dient een evenwichtige verdeling van gelijksoortige (woon)voorzieningen over de stad plaats te vinden, ofwel er moet rekening worden gehouden met het reeds aanwezig zijn van soortgelijke (woon)voorzieningen voor kwetsbare groepen.*
- *Er mag geen sprake te zijn van bestaande drugshandel op straat en/of coffeeshops in de buurt.*
- *Er moet rekening worden gehouden met het aantal kinderen en het aantal ouderen in de buurt.*
- *Er moet rekening worden gehouden met de bevolkingsdichtheid van een buurt.*

Kenmerken pand

- De aanwezigheid van een (gezamenlijke) buitenruimte is wenselijk.
- Enige afscherming van balkons, tuintjes en/of de (gezamenlijke) buitenruimte voor omwonenden is wenselijk.
- Er dient een mogelijkheid te zijn voor ontmoeting in het pand (gemeenschappelijke ruimte, zitjes of iets dergelijks).
- De omvang van individuele appartementen binnen het pand moet ongeveer 40m² bedragen.
- De mogelijkheid voor kantoorruimte en slaapwachtruimte dient aanwezig te zijn.
- De mogelijkheid voor toezicht op de toegang, bij voorkeur ter plaatse, zodat de toezichthouder ook andere taken in de voorziening kan uitvoeren.
- De individuele wooneenheden en voorzieningen dienen betaalbaar te zijn voor alleenstaanden met een bijstandsuitkering.
- Idealiter moet het gebouw flexibel kunnen worden ingericht: bij ontwikkelingen en veranderingen in de doelgroep, zou het gebouw fysiek aangepast moeten kunnen worden.
- Het aantal individuele wooneenheden is afhankelijk van de begeleidingsbehoefte (bij 24 uren toezicht zijn 24 wooneenheden rendabel). Er is dan ook vaak sprake van een voorkeur voor 24 plaatsen, tenzij de begeleidingsbehoefte beperkt is en ambulant kan plaatsvinden.

Kenmerken doelgroep

- *Het is momenteel niet eenduidig wat onder 'kwetsbare doelgroepen' moet worden verstaan. Voorgesteld wordt om hiervoor personen te onderscheiden die (nog) niet zelfstandig kunnen wonen en (tijdelijk of langdurig) in intensiteit variërende begeleiding nodig hebben om zichzelf staande te kunnen houden in de maatschappij.*
- *Als kwetsbare groepen kunnen worden onderscheiden: doven en slechthorenden, blinden en slechtzienden, lichamelijk en/of geestelijk gehandicapten, mensen met een psychiatrische problematiek, moeilijk opvoedbare jongeren, ex-gedetineerde jongvolwassenen, ex-gedetineerde volwassenen, plegers en slachtoffers van huiselijk geweld, dak- en thuislozen en (ex-)verslaafden.*

- *Aan huisvesting voor mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking in een woonwijk worden door geënquêteerde buurtbewoners nauwelijks tot geen bezwaren toegekend.*
- *Huisvesting van ex-gedetineerden (jong en volwassen), daders van huiselijk geweld en drugsverslaafden wordt in een woonwijk duidelijk minder op prijs gesteld.*
- *Hoe groter de voorziening, hoe minder goed de vestiging ervan in een woonwijk mogelijk wordt geacht. De kritische grens hiervoor ligt tussen acht en 15 bewoners.*

Naast de fysieke eisen is een aantal algemene aandachtspunten bekend waarmee bij de realisering van woonvoorzieningen voor kwetsbare groepen rekening moet worden gehouden. Zo geven betrokkenen aan dat alcohol- en drugsverslaafden zo mogelijk van elkaar moeten worden gescheiden. Daarnaast moet rekening worden gehouden met veranderingen in de financiering van het verblijf in woonvoorzieningen (momenteel nog AWBZ gefinancierd). Verder wordt door betrokkenen vaak aangegeven dat het goed is wanneer toekomstige bewoners van de woonvoorziening een binding hebben met de stad waarin gehuisvest wordt. De bewoners kunnen dan ook gebruik maken van bestaande sociale netwerken en hulpverleningscontacten. Doorgaans verdient het aanbeveling om aan het verblijf in de woonvoorziening geen tijdslimiet te verbinden. Dit neemt niet weg dat de mogelijkheid om door te stromen naar zelfstandig wonen nooit uitgesloten mag worden en daar waar mogelijk gestimuleerd moet worden. Dit betekent wel dat er mogelijkheden om door te stromen voorhanden moeten zijn.

Omwonenden van de Moesstraat 8 hebben tijdens de enquête daarnaast aangegeven dat zij voorwaarden als een aanspreekpunt bij eventuele overlast, permanente woonbegeleiding, regelmatig omwonenden-overleg en de aanwezigheid van een portier van groot belang achten.

Aandachtspunten/aanbevelingen

- er dient overeenstemming te zijn over kenmerken van de bebouwde omgeving, de bevolking en voorzieningenniveau, het pand en de doelgroep van een beoogde locatie;
- van belang is dat in de omgeving geen elementen aanwezig zijn die overlastgevend gedrag bevorderen, de locatie moet goed bereikbaar zijn en in de buurt van verschillende soorten (zowel winkels als hulpverlening) voorzieningen gevestigd zijn;
- het pand zelf dient te beschikken over voldoende individuele en gezamenlijke ruimte voor de bewoners, terwijl ook er voldoende mogelijkheden voor toezichthouders en personeel aanwezig moet zijn;
- alvorens een traject rond de huisvesting van kwetsbare groepen wordt ingezet, zal eerst overeenstemming nodig moeten zijn over de definitie van kwetsbare groepen;
- groepen die zijn voorgelegd aan omwonenden van de Moesstraat 8, waarbij wordt aangegeven dat zij niet goed passen binnen een woonwijk zijn voornamelijk jonge en volwassen ex-gedetineerden, daders van huiselijk geweld en drugsverslaafden, ofwel groepen die met justitie in aanraking zijn geweest en/of daar vatbaar voor zijn.

4.3 Overleg buurt

Zoals hierboven al is aangegeven, verdient het aanbeveling om buurtbewoners al in het stadium van het ontwerpen van bestemmingsplannen te informeren over de inhoudelijke betekenis van die plannen. Wanneer vervolgens na het doorlopen van een locatiekeuzetraject een geschikte locatie voorhanden is, is het bij grootschalige woonvoorzieningen - uit dit onderzoek lijkt naar voren te komen dat de kritische grens tussen acht en 15 bewoners ligt - goed om de buurt te informeren over de mogelijke komst van zo'n voorziening. Wanneer er al een benodigde vergunning op de locatie ligt en/of de

voorziening valt onder 'bijzondere vorm van huisvesting zoals begeleid wonen' en er geen bestemmingswijziging nodig is, kan een organisatie in principe haar intrek in het beoogde pand nemen. De buurt zal dan ook geïnformeerd moeten worden over het type bewoners, de begeleidingsvorm, het omgevingsbeheer en de mogelijkheid om eventuele klachten te melden. Tot nog toe is gebleken dat het beste resultaat hierbij wordt bereikt door een persoonlijke benadering van de direct omwonenden. Dit betekent dat huis aan huis een medewerker van de begeleidende instantie, de woningcorporatie c.q. makelaar en/of de gemeente langsgaat om een en ander uit te leggen. In persoonlijke contacten is meer rust en mogelijkheid om de juiste informatie goed over te brengen. Van belang is dat buurtbewoners zich niet overvallen voelen of het gevoel krijgen opzettelijk niet te zijn geïnformeerd. Informatieverstrekking die daarna plaatsvindt zal dan ook met achterdocht worden ontvangen.

Tijdens het project Operatie Achtertuin is buurtbewoners beloofd dat de betreffende voorzieningen zouden worden gesloten wanneer zou blijken dat er veel overlast mee gepaard zou gaan. Deze belofte is volgens enkele respondenten van groot belang geweest. De dagopvang in de Uurwerkersgang is in diezelfde periode vanwege overlast gesloten. Dit was niet één van de vijf voorzieningen die via het project Operatie Achtertuin is gerealiseerd, maar het gaf de stadsbewoners wel het vertrouwen dat voorzieningen inderdaad gesloten (kunnen) worden bij ernstige overlast. Overigens is bij geen enkele voorziening die via Operatie Achtertuin tot stand is gekomen gebleken dat er zodanig sprake was van overlast dat voorzieningen moest worden gesloten.

Aandachtspunten/aanbevelingen

- in een zo vroeg mogelijk stadium realistische voorlichting aan de buurt geven;
- de voorlichting zo persoonlijk mogelijk vormgeven;
- de optie van sluiting van de voorziening (of aanvullende maatregelen) bij ernstige overlast toezeggen.

4.4 Rollen

Op basis van de knelpunten die zich rond de Moesstraat 8 hebben voorgedaan en de lessen die sleutelinformanten zeggen daaruit te hebben geleerd, is voor de vijf betrokken partijen hun rol te omschrijven. Hieronder wordt daarop nader ingegaan.

Gemeente

In processen als het huisvesten van kwetsbare groepen is het voor alle betrokken partijen goed wanneer één partij de regierol krijgt. Gezien het onderwerp zal deze regisseur vanuit de gemeente moeten komen. Ofwel vanuit OCSW ofwel vanuit RO/EZ moet een projectleider aangewezen worden die mandaat heeft tijdens het gehele proces, vanaf de intenties van organisaties om huisvesting voor kwetsbare groepen te realiseren tot het omgevingsoverleg na ingebruikname van de voorziening. De projectleider dient tevens over voldoende sociale vaardigheden te beschikken, zodat de communicatie met de verschillende partijen goed kan verlopen. De gemeente is daarbij ook de beleidsmaker. Ze dient kenbaar te maken hoe ze wil omgaan met het huisvesten van kwetsbare groepen. Aangezien de gemeente vaak ook subsidieverstrekker is, heeft zij mede invloed op de wijze waarop organisaties huisvesting kunnen realiseren. Randvoorwaarden zijn dat de regiehouder vanaf een zo vroeg mogelijk stadium geïnformeerd is, maar ook dat gemeentelijke diensten onderling open en helder met elkaar communiceren. Beide diensten hebben een rol bij het informeren van een buurt. RO/EZ kan vanuit haar functie het beste uitleggen hoe de procedures rond bestemmingsplannen en eventuele wijzigingen hierin zijn of gaan verlopen. Deze dienst heeft tevens contacten met en kennis van wijken en buurten in de stad, waarvan gebruik kan

worden gemaakt. OCSW heeft vanuit de functie zorg en welzijn ook contacten van en kennis over buurten, maar ook van kwetsbare groepen en de daarvoor benodigde zorg.

Woningcorporatie

Woningcorporaties hebben als taak panden voor het huisvesten van kwetsbare groepen beschikbaar te stellen. Ze zijn daarbij eigenaar van het pand en verantwoordelijk voor het onderhoud van het pand. Aangezien woningcorporaties ook verantwoordelijk zijn voor het bieden van een leefbare woonomgeving voor hun huurders, hebben zij ook een taak bij de keuze voor een geschikte locatie. Woningcorporaties hebben kennis van zowel de bebouwde omgeving als de samenstelling van de buurt, terwijl er ook contacten zijn met huurders en buurtbewoners. Zij dienen dan ook een bijdrage te leveren aan het informeren van een buurt over (mogelijke) plannen voor de huisvesting van kwetsbare groepen. Ze kunnen daarbij mede beargumenteren waarom voor een bepaalde locatie is gekozen. Tijdens de realisatie van een woonvoorziening kan ook worden zorggedragen voor het zo nodig opknappen van het beoogde pand, afsluiting van binnenterreinen of kunnen andere fysieke aspecten in behandeling worden genomen. Na opening van de voorziening zal de betreffende woningcorporatie gesprekspartner moeten blijven in het omwonendenoverleg, zodat eventuele knelpunten die in een later stadium naar voren komen direct kunnen worden aangepakt.

Hulpverlenende of maatschappelijke organisatie

Van de hulpverlenende of maatschappelijke organisatie die de woonvoorziening exploiteert wordt verwacht de professionaliteit te bezitten om te beoordelen of een pand en de buurt waarin het gevestigd is geschikt zijn voor een beoogde doelgroep. Daarnaast is deze organisatie verantwoordelijk voor de begeleiding van de beoogde bewoners, hetgeen eveneens op een professionele wijze dient te gebeuren. Sommige instellingen hebben in dit kader bijvoorbeeld bewust gekozen voor personeel op HBO niveau. De begeleidende organisatie zal tevens de informatie aan de gemeente, woningcorporatie en buurt moeten verstrekken over de beoogde doelgroep en de begeleidingswijze. Ze is tevens aanspreekpunt bij eventuele overlast en zal dan ook een contactpersoon binnen de woonvoorziening moeten aanwijzen waarbij buurtbewoners terecht kunnen. De organisatie zal zich als een goede buur moeten gedragen en gesprekspartner zijn tijdens omwonendenoverleggen.

Beoogde bewoners

De beoogde bewoners kunnen geconsulteerd worden over de beoogde locatie. Ze kunnen daarbij aangeven of zij de buurt als een goede woonomgeving ervaren. Aangezien de doelgroep vaak onbekend is bij de buurtbewoners, kan deze onbekendheid worden weggenomen via persoonlijke contacten tussen de beoogde doelgroep en de buurtbewoners. Buurtbewoners kunnen worden uitgenodigd om in vergelijkbare voorzieningen elders in de stad of in een andere stad te komen kijken. Ook kunnen beoogde bewoners worden betrokken bij het informeren van de buurt, al dan niet op een voorlichtingsavond.

Buurtbewoners

Buurtbewoners moeten vanaf een vroeg stadium worden geïnformeerd. Hen moet duidelijk gemaakt worden wat de mogelijkheden en onmogelijkheden in het traject zijn. Ze moeten in de gelegenheid worden gesteld mee te praten over de voor- en nadelen van een beoogde voorziening in hun buurt. Zij nemen niet het uiteindelijke besluit, maar uiteraard kunnen beleidsmakers zich wel laten voeden door de ideeën die leven in de buurt. Indien de beslissing over een locatie al is genomen, bijvoorbeeld als een pand al de beoogde bestemming heeft, moet ook dat feit goed gecommuniceerd worden naar de buurt. Vervolgens mag van de buurt worden verwacht dat zij meedenkt over het omgevingsbeheer: welke punten in de wijk verdienen speciale aandacht qua veiligheid, hoe vaak dient

er overleg plaats te vinden met de buurt, waar kan de buurt met klachten terecht, hoe vindt de klachtenafhandeling en feedback daarvan naar de buurt plaats.

Aandachtspunten/aanbevelingen

- er dient overeenstemming te zijn over de rollen die de verschillende betrokken partijen spelen;
- wanneer wordt gekozen voor het formaliseren van trajecten voor huisvesting van kwetsbare groepen, dan dienen de verschillende rollen en verantwoordelijkheden te worden vastgelegd.

4.5 Richtlijnen protocol

Om aan alle partijen recht te doen en de huisvesting van kwetsbare groepen in de toekomst goed te laten verlopen, wordt aanbevolen een protocol of intentieovereenkomst op te stellen. Dit wordt ook door enkele sleutelinformanten geopperd. Een dergelijk protocol of overeenkomst beschrijft de betrokken partijen, de uitgangspunten, de doelgroep, de doelstellingen en de verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen. Hieronder worden enkele richtlijnen gegeven voor de wijze waarop een dergelijk protocol of overeenkomst er in grote lijnen uit kan zien. Een protocol of overeenkomst moet in samenspraak met de betrokken partijen worden opgesteld en ondertekend.

Partijen

Bij het opstellen van een protocol worden de betrokken partijen en hun rol en/of verantwoordelijkheden aangegeven. Voor het huisvesten van kwetsbare groepen kunnen de volgende partijen worden onderscheiden.

- De gemeente als verantwoordelijke voor het regionaal en lokaal beleid voor de zorg, opvang en huisvesting van kwetsbare doelgroepen; tevens verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid, en het toezicht in en beheer van de openbare ruimte.
- Hulpverlenende/begeleidende instellingen als verantwoordelijke voor het verlenen van professionele begeleiding binnen de woonvoorziening.
- Woningcorporaties, verantwoordelijk voor de realisatie en het beheer van woonvoorzieningen van kwetsbare doelgroepen; tevens belanghebbenden bij een veilige en schone woonomgeving voor haar huurders in de omgeving van de woonvoorzieningen.
- Politie, verantwoordelijk voor handhaving van de openbare orde en handhaving.
- Bewonersorganisaties worden gedurende het gehele traject geïnformeerd. Met hen wordt overlegd op welke wijze een voorziening het beste kan worden ingepast in de buurt.

Uitgangspunten

Ook de uitgangspunten van het protocol worden vermeld. Gedacht kan worden aan lokale beleidsstukken, gedragsafspraken en de omschrijving van de eindverantwoordelijke partij en bijbehorende taken. Dit kan als volgt worden omschreven.

- De in het beleid (bijvoorbeeld 'Uit de goot' en het Stedelijk Kompas) omschreven doelstellingen. Dat kan bijvoorbeeld zijn: realiseren van sluitende woon- en zorgketen voor sociaal kwetsbare burgers.
- Het afsluiten van een intentieovereenkomst tussen gemeente, zorgaanbieders en woningcorporaties waarin overkoepelende afspraken gemaakt worden over de realisatie van woonvoorzieningen voor kwetsbare doelgroepen.
- Per initiatief c.q. woonvoorziening zal met de voor die situatie van belang zijnde partijen een realisatieovereenkomst afgesloten worden. In de realisatieovereenkomst wordt duidelijk welke partij in welk stadium verantwoordelijk is.

- Partijen gedragen zich gedurende het ontwikkelings- en realisatietraject als partners en zoeken in gezamenlijkheid naar oplossingen, met respect voor ieders belang, specifieke kennis en professionele deskundigheid en gericht op het realiseren van een gelijkwaardige bijdrage in de verdere realisatie van de voorzieningen.
- Waar nodig en gewenst, worden per initiatief c.q. woonvoorziening ook andere organisaties die werkzaam zijn op het brede terrein van zorg, welzijn en veiligheid uitgenodigd te participeren.
- De gemeente heeft de regie op de communicatie en de woordvoering tot het moment waarop een voorziening haar deuren kan openen.
- De gemeente beslist uiteindelijk over de locatiekeuze op basis van een rapportage bestaande uit een procesverslag van het zoektraject, een inhoudelijke beoordeling van de onderzochte locaties, inclusief een advies over één of meer bruikbare locaties. De keuze wordt gemaakt op basis van criteria welke door de gezamenlijke partijen worden opgesteld.

Doelgroep

Bij de omschrijving van de doelgroep kan worden gedacht aan het volgende. Onder kwetsbare groepen wordt verstaan mensen van 18 jaar en ouder waarvoor geen passende huisvesting voorhanden is. Deze doelgroep is niet in staat op eigen kracht een passende huisvesting en een menswaardige positie in de maatschappij te krijgen en vast te houden.

Doelstelling

Als voorbeeld van de doelstelling van het protocol is het mogelijk te formuleren dat de betrokken partijen zich gezamenlijk inzetten voor een voldoende aanbod van gedifferentieerde woonvormen, in combinatie met zorg en begeleiding, om kwetsbare mensen te huisvesten en gehuisvest te houden.

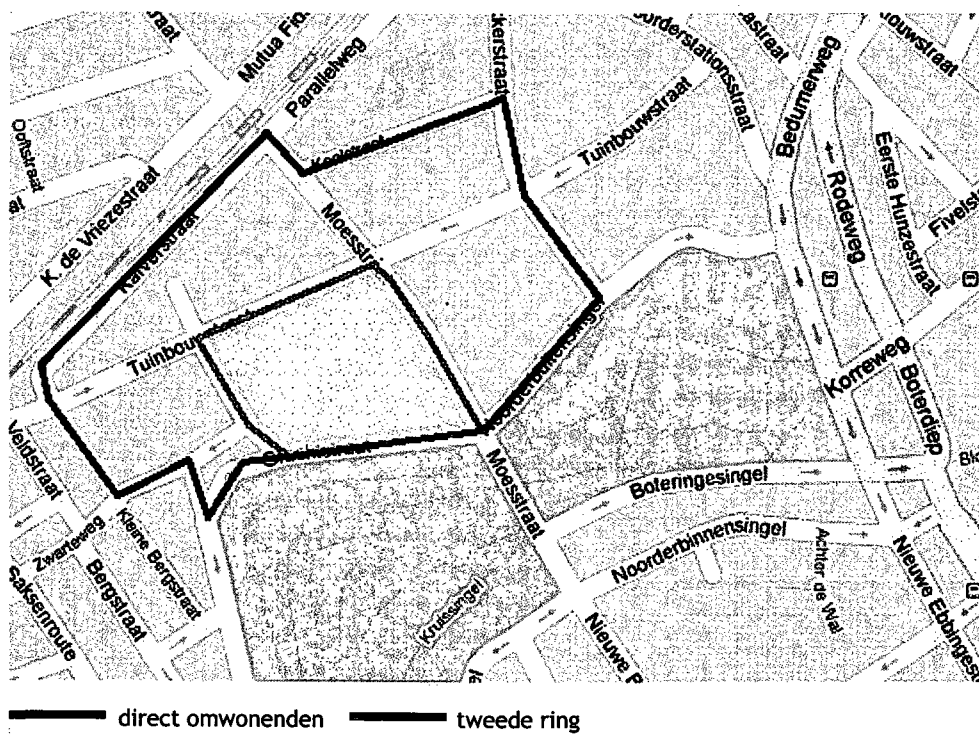
Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Wat betreft de gezamenlijke verantwoordelijkheid kunnen aspecten als het traject van locatiekeuze, het profiel van de doelgroep voor een specifieke voorziening en een communicatieplan worden omschreven.

- Het traject van locatiekeuze. De partijen brengen een gezamenlijke rapportage c.q. advies uit aan het College van B&W over het traject van de locatiekeuze. Dit traject bestaat uit het formuleren van criteria, de besluitvorming, de zoekopdracht en de locatiekeuze zelf, inclusief de benodigde vergunningen en politieke besluitvorming.
- Profiel van de doelgroep voor de voorziening. Het profiel van de doelgroep die in aanmerking komt voor de voorziening wordt bepaald door de zorgaanbieders. De partijen sluiten bij de realisatie van een voorziening aan op een gezamenlijk geconstateerde omvang en behoefte van de doelgroep.
- Een communicatieplan. De communicatie heeft betrekking op zowel de interne en onderlinge communicatie van de basispartners als de communicatie met externe betrokkenen, zoals de omwonenden. Omwonenden worden geïnformeerd na besluitvorming door het College van B&W. De communicatie is pro-actief en wordt aangestuurd door de gemeente. Met de omwonenden wordt overlegd op welke wijze een voorziening het beste kan worden ingepast in de buurt.

Bovenstaande richtlijnen kunnen worden opgenomen in een stadsbreed protocol, waarbij de gemeentelijke diensten OCSW en RO/EZ, alle woningcorporaties, alle begeleidende instellingen, de politie en alle bewonersorganisaties betrokken zijn. Wanneer er op basis van de richtlijnen tot een weloverwogen keuze voor een locatie wordt gekomen, zal voor die specifieke locatie een aanvullend uitvoeringsplan moeten worden opgesteld, waarin de afspraken, rollen en verantwoordelijkheden van de direct betrokken partijen concreet worden vastgelegd en geaccordeerd.

BIJLAGE 1 PLATTEGROND MOESSTRAAT EN OMGEVING

BIJLAGE 2 TIEN TIPS OPERATIE ACHTERTUIN

- Tip 1 Plaats omwonenden niet voor voldongen feiten.
- Tip 2 Neem de projecten in samenhang.
- Tip 3 In het vooroverleg zijn mensen meer bereid om te luisteren
- Tip 4 Geef emoties de ruimte
- Tip 5 Maak duidelijk waar de inspraak over gaat
- Tip 6 Zorgvuldigheid is van het grootste belang
- Tip 7 Vorm een begeleidingscommissie
- Tip 8 Nazorg hoort erbij
- Tip 9 Zorg voor een flink budget
- Tip 10 Overlast gezamenlijk aanpakken

